

EUROMONITOR

REALIZĂRI ȘI DIFICULTĂȚI ÎN IMPLEMENTAREA ACORDULUI DE ASOCIERE UE-RM

(august - decembrie 2015)

Igor Boțan
Denis Cenușă
Mariana Kalughin
Adrian Lupușor
Iurie Morcotîlo
Polina Panainte
Elena Prohnițchi

Chișinău, ianuarie 2016

Acest raport a fost elaborat în cadrul unui proiect implementat de ADEPT și Expert-Grup cu suportul oferit de Agenția SUA pentru Dezvoltare Internațională (USAID) prin intermediul Fundației Est-Europene și FHI 360. Raportul este posibil datorită ajutorului generos al poporului american oferit prin intermediul Agenției SUA pentru Dezvoltare Internațională (USAID). Opiniile exprimate aparțin autorilor și nu reflectă în mod necesar poziția USAID, a Guvernului SUA, FHI 360 și/sau Fundației Est-Europene.

Autori: Igor Boțan, Denis Cenușă, Mariana Kalughin, Adrian Lupușor, Iurie Morcotîlo, Polina Panainte, Elena Prohnițchi

**Asociația pentru Democrație Participativă
ADEPT**

str. Alecsandri 97, Chișinău MD-2012, Republica
Moldova.

tel. +373 22 21 34 94

fax + 373 22 21 29 92

e-mail: adept@e-democracy.md

www.e-democracy.md

Centru Analitic Independent EXPERT-GRUP

str. Pușkin, 45 B, Chișinău MD-2005, Republica
Moldova.

tel. +373 22 92 99 94

fax +373 22 21 21 51

email: info@expert-grup.org

www.expert-grup.org

Chișinău, ianuarie 2016

CUPRINS

Sumar executiv	5
Introducere	8
Error! Bookmark not defined.	
Monitorizarea componentelor politice	10
Reforma poliției, prevenirea criminalității și combaterea crimei organizate	10
Cooperarea cu Curtea Penală Internațională	10
Reforma justiției	11
Combaterea corupției	12
Drepturile și libertățile fundamentale ale omului (inclusiv persoane cu dizabilități, gender, minorități, reforma instituțională, prevenirea torturii)	13
Traficul de ființe umane	14
Politica audiovizuală și mass-media	14
Drepturile copilului	15
Migrație și azil	16
Cooperarea cu societatea civilă	17
Dialogul politic și reformele	14
Reforma internă	18
Politica externă și de securitate	20
Prevenirea conflictelor și gestionarea crizelor	20
Stabilitatea regională	21
Armele de distrugere în masă	21
Armele de calibru mic și armamentul ușor și controlul exporturilor de arme convenționale	22
Cooperarea internațională în lupta împotriva terorismului	22
Prevenirea și combaterea criminalității organizate, a corupției și a altor activități ilegale	23
Cooperare judiciară	23
Monitorizarea componentelor economice	25
Dreptul societăților comerciale, contabilitate și audit și governanța corporativă	25
Protecția consumatorilor	26

Agricultura și dezvoltarea rurală	26
Transporturi.....	28
Societatea informațională	29
Ocuparea forței de muncă, politica socială și egalitatea de șanse.....	30
Statistici.....	31
Gestionarea finanțelor publice: politica bugetară, controlul intern, inspecția financiară și auditul extern	322
Fiscalitatea	32
Serviciile financiare	32
Politica industrială și antreprenorială	33
Cooperarea în sectorul energetic	33
Mediul înconjurător	34
Dezvoltarea regională, cooperarea la nivel transfrontalier și regional.....	34
Sănătatea publică	35
Tratatul Național și Accesul pe piață al mărfurilor (Comerțul cu mărfuri).....	35
Reglementări tehnice, standardizare și infrastructura relevantă	36
Măsuri sanitare și fitosanitare (SPS)	37
Regimul vamal și facilitarea comerțului	38
Achiziții publice	39
Drepturi de proprietate intelectuală.....	39
Dreptul de stabilire, comerțul cu servicii și comerțul electronic	40
Plăți curente și circulația capitalului	41
Concurența	41
Aspecte energetice legate de comerț	41

Sumar executiv

Raportul *EUROMONITOR – Primele realizări și dificultăți în implementarea Acordului de Asociere UE-RM* prezintă rezultatele monitorizării procesului de implementare a Acordului de Asociere UE-RM în perioada iulie 2015 – decembrie 2016. Efortul de monitorizare a fost desfășurat de către Asociația pentru Democrație Participativă ADEPT și Centrul Analitic Independent Expert-Grup, și a cuprins analiza gradului de realizare a angajamentelor luate de către autoritățile moldovene în cadrul Planului național de acțiuni pentru implementarea Acordului de Asociere Republica Moldova – Uniunea Europeană pentru anii 2014-2016 (PNA).

În procesul de monitorizare a implementării Acordului de Asociere, au fost vizate angajamentele concrete asumate de autoritățile naționale în 23 domenii politice, 15 domenii ce țin de cooperarea economică și cooperarea sectorială, și 10 domenii ce țin de zona de liber schimb aprofundat și cuprinzător (ZLSAC).

Ca rezultat al monitorizării, prezentăm în acest raport sinteza evoluțiilor pentru perioada monitorizată referindu-ne la progresele înregistrate, dar restanțele și problemele care au marcat această perioadă de implementare a Acordului de Asociere. În cadrul PNA, experții au examinat 731 de acțiuni planificate pentru perioada 2014 – 2016. 21% dintre acțiunile planificate au fost realizate, 19% - nerealizate, 60% - în proces de realizare.

În cadrul componentei politice experții au monitorizat 324 acțiuni, dintre care 175 (54%) sunt acțiuni care dispun de indicatori de performanță și respectiv poate fi măsurat gradul de realizare a acestora. Acest lucru nu poate fi spus despre cealaltă aproximativ jumătate a acțiunilor planificate – 149, care sunt formulate vag, și fac dificilă măsurarea implementării lor.

Doar aproximativ 17% dintre acțiunile planificate în titlurile politice ale PNA au fost realizate sau parțial realizate. Alte circa 10% acțiuni nu au fost deloc realizate. Restul 73% dintre acțiuni sunt în proces de realizare.

În cadrul componentelor economice experții au analizat 407 acțiuni care se referă la perioada monitorizată. Peste o treime din acțiuni (35%) sunt în proces de realizare, reflectând caracterul vag al multor acțiuni. Aceasta complică exercițiul de monitorizare și subminează responsabilizarea autorităților pentru implementarea acțiunilor asumate. O pondere destul de mare au acțiunile nerealizate (29%) și realizate parțial (11%), fapt ce reflectă repercusiunile instabilității politice și a constrângerilor financiare și instituționale. Pe fundalul plin de provocări interne și externe, doar 24% din acțiunile planificate pentru perioada monitorizată au fost calificate drept realizate. Aceasta trebuie să constituie un semnal major de îngrijorare, atât pentru autoritățile naționale, cât și pentru structurile europene, și sugerează necesitatea de a dinamiza eforturile în direcția implementării Acordului de Asociere. Astfel, pentru perioada monitorizată, implementarea agendei de asociere poate fi considerată drept una destul de modestă. Principalele realizări țin de deblocarea, cel puțin preliminară, a discuțiilor cu autoritățile din regiunea Transnistreană pe marginea implementării Acordului de Asociere, lansarea unor proiecte de twinning foarte importante în domeniul financiar, simplificarea procedurilor vamale și transpunerea parțială în legislația națională a prevederilor Pachetului energetic III. Totuși, aceste realizări au fost umbrite de persistența unor constrângeri fundamentale. În particular, putem menționa perpetuarea tensiunilor politice și a incertitudinii privind semnarea unui memorandum cu Fondul Monetar Internațional și, respectiv, deblocarea finanțării externe, tergiversarea reformelor cuprinzătoare în sectorul financiar-bancar (în particular, în domeniul guvernantei corporative a băncilor, fortificarea independenței BNM și a instrumentelor de reglementare a acesteia, eficientizarea instrumentelor de prevenire a crizelor și spălării banilor), eșecul numirii unui nou Guvernator al BNM, precum și caracterul deficient al comunicării și

coordonării inter- și intra-instituționale în contextul în care cele mai necesare reforme trebuie implementate în baza unui efort consolidat al tuturor instituțiilor publice.

În continuare prezentăm top-ul principalelor realizări, dar și eșecuri în implementarea agendei de asociere.

Principalele realizări înregistrate în implementarea PNAA:

- Adoptarea Legii nr. 137 din 03.07.2015 cu privire la mediere (intrată în vigoare, cu excepția unor prevederi, la 21.08.2015)
- Elaborarea studiului de fezabilitate privind necesitatea racordării legislației naționale la Acordul privind privilegiile și imunitățile Curții Penale Internaționale, însă acesta ar putea să nu aibă nici un impact, dacă nu va sta la baza unui eventual proiect lege în domeniu.
- Demararea procesului de punere în aplicare a mecanismului de verificare a stilului de viață al angajaților CNA, însă fără îmbunătățirea respectivelor norme legale.
- Adoptarea Legii nr. 180 din 22.10.2015 corelative activității CNA, agenția anticorupție fiind readusă în subordinea Parlamentului. Autoritățile, prin acest transfer instituțional, pretind sporirea independenței CNA.
- Crearea sistemului automatizat de colectare a datelor statistice în domeniul prevenirii și combaterii TFU.
- Elaborarea Planului național de acțiuni cu privire la prevenirea și combaterea abandonului și absenteismului școlar.
- Deschiderea de către Ministerul Afacerilor Externe și integrării Europene (MAEIE) a accesului public la portalul de monitorizare a PNAA¹, care permite vizualizarea acțiunilor întreprinse de autoritățile publice pentru implementarea măsurilor prevăzute în PNAA.
- Adoptarea la 23 decembrie 2015 a Regulamentului Comisiei Electorale Centrale (CEC) privind finanțarea activității partidelor politice.
- Adoptarea Dispoziției Guvernului nr.132 privind selectarea candidaților la funcția de judecător la Curtea Constituțională din partea Guvernului.
- Adoptarea Legii privind participarea Republicii Moldova la misiuni și operațiuni internaționale.
- Finalizarea negocierilor privind Acordul de finanțare între Guvernul Republicii Moldova și Banca Mondială, în vederea realizării proiectului "Îmbunătățirea drumurilor locale" (de 80 de mil. USD).
- Implementarea DCFTA pe întreg teritoriul țării, inclusiv în regiunea transnistreană, anunțat de către autorități la finele lui decembrie 2015, prin decizia Consiliului de Asociere RM-UE din 18 decembrie 2015.
- Sporirea numărului de declarații vamale electronice (pentru noiembrie 2015 - 63,55%).
- Adoptarea Legii cu privire la energia electrică și Legea cu privire la gazele naturale. Ambele aceste legi sunt în redacție nouă, transpunând în legislația națională prevederile Pachetului III energetic.
- Adoptarea de către Guvern a Legii cu privire la energia electrică și Legii cu privire la gazele naturale. Ambele aceste legi sunt în redacție nouă, transpunând în legislația națională prevederile Pachetului III energetic.

Eșecurile înregistrate în implementarea PNAA:

- Neimplementarea acțiunilor ce țin de armonizarea legislației naționale la standardele internaționale în partea ce ține de prevenirea și combaterea spălării banilor.
- Neadoptarea proiectelor de acte normative necesare implementării reformei Procuraturii și a Comisiei Naționale de Integritate
- Neadoptarea proiectelor de acte normative programate, precum și neimplementarea acțiunilor ce țin de activitatea Comisiei Naționale de Integritate (acțiuni corelative reformei Comisiei Naționale de Integritate).
- Neelaborarea normelor de conduită și integritate în cadrul organelor de ocrotire a normelor de drept la nivel național.

¹ <https://monitorizare.gov.md/reports/Raport%20PNAAA.html>

- Nenumirea în funcție a Avocat Poporului pentru drepturile copilului, numirea avocatului precedent fiind calificată neconstituțională de către Curtea Constituțională pe motiv că acesta nu întrunea toate condițiile de eligibilitate.
- Creșterea numărului de infracțiuni de TFU comparativ cu anul 2014, în special a traficului de copii și organizarea migrației ilegale.
- Neelaborarea acordului interinstituțional pentru implementarea eficientă a cadrului legal în domeniul integrării străinilor.
- Tergiversarea reformelor în sectorul financiar-bancar.
- Eșuarea selectării candidatului pentru funcția de Guvernator al Băncii Naționale a Moldovei (BNM).
- Deteriorarea situației financiare în cadrul întreprinderii de stat MoldATSA, responsabilă de dirijarea avioanelor ce survolează spațiul aerian moldovenesc, ceea ce pune în pericol menținerea în condiții de siguranță a serviciului de dirijare a traficului aerian în Moldova.
- Lipsa de progres în vederea conformării producției de origine animală cu criteriile de siguranță alimentară de pe piața europeană, cu excepția ouălor (praf de ouă), mierii și a caviarului.
- Neaprobarea în timpul planificat un set de documente programatice. Ministerul Muncii nu a reușit să finalizeze procesul de elaborare noii Strategii de ocupare a forței de muncă, precum și să finalizeze studiul de evaluare a precedentei strategii, care a expirat în anul 2015. Un alt document important, care nu a fost aprobat în timp este Planul de dezvoltare a Serviciului Fiscal de Stat pentru anii 2016-2020.
- Înregistrarea unui șir de restanțe în domeniul energetic. Nu a fost elaborat și adoptat Planul național de acțiuni în domeniul eficienței energetice 2016-2018. De asemenea, proiectul de lege privind promovarea utilizării energiei din surse regenerabile, care transpune Directiva 2009/28/CE, a fost aprobat de către Parlament doar în prima lectură. De fapt, era planificat că către finele TIII-2015 legea respectivă să fie votată în ambele lecturi. Finalmente, se întârzie cu transpunerea în legislația națională a unui set larg de directive și regulamente europene în domeniul energetic. Cumulativ sunt restanțe la 11 astfel de documente, majoritatea din acestea nefiind încă elaborate.
- Neadoptarea în lectură finală a Legii poștei, aliniată la Directiva 97/67/CE privind normele comune pentru dezvoltarea pieței interne a serviciilor poștale ale Comunității și îmbunătățirea calității serviciilor. Astfel, intrarea în vigoare a acestei legi se amână pe anul 2016. Acest fapt a cauzat o reacție în lanț de neadoptare a regulilor privind prestarea serviciilor poștale, care pot fi aprobate doar după intrarea în vigoare a legii menționate.
- În pofida faptului că a fost prezentat studiul de fezabilitate și elaborate un set de acte normative privind crearea Serviciului unic 112, acesta nu a fost dat în exploatare până la finele anului 2015.

Astfel, se poate concluce că agenda de asociere trebuie intensificată prin acțiuni urgente, consecvente și care implică un nivel înalt de coordonare între principalele instituții publice relevante. În particular:

- Restabilirea încrederii instituțiilor-cheie față de societate, prin schimbare la față a acestora: creșterea transparenței, sporirea participativității de facto a societății civile în procesul de consultări publice, promovarea meritocrației în interiorul instituțiilor publice și depolitizarea acestora.
- Adoptarea și promovarea unui Plan complex de acțiuni în vederea asanării sectorului bancar: sporirea independenței BNM, fortificarea instrumentelor de monitorizare și supraveghere bancară, îmbunătățirea guvernantei corporative în bănci și BNM, sporirea transparenței cu privire la beneficiarii finali ai acțiunilor băncilor comerciale, „de-offshor-izarea” sectorului bancar și, nu în ultimul rând, responsabilizarea managerilor băncilor comerciale.
- Promovarea încadrării regiunii transnistrene în procesul de implementare a prevederilor de bază a Acordului de Asociere, în special în domeniul verificării și respectării regulilor de origine, procedurilor de vămuire și respectarea standardelor de calitate.

Introducere

Acordul de Asociere² Republica Moldova, alături de Agenda de Asociere³, sunt documentele de bază care stabilesc întregul spectru al relațiilor dintre Republica Moldova și uniunea Europeană. La 7 octombrie 2014 Guvernul a adoptat Hotărârea nr.808 cu privire la aprobarea Planului național de acțiuni pentru implementarea Acordului de Asociere (PNAA) Republica Moldova – Uniunea Europeană în perioada 2014-2016⁴. Potrivit hotărârii menționate:

- Ministerele și alte instituții ale administrației centrale urmează să asigure, conform competențelor, întreprinderea măsurilor necesare în vederea realizării integrale și în termenele stabilite a acțiunilor incluse în PNAA și să prezinte Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene (MAEIE) trimestrial rapoarte;
- Ministerul Economiei a fost însărcinat să coordoneze îndeplinirea angajamentelor derivate din Titlul V al AA referitoare la crearea Zone de Liber Schimb Aprofundat și Cuprinzător (ZLSAC) și să prezinte MAEIE trimestrial raportul privind realizarea măsurilor prevăzute de PNAA;
- Controlul asupra implementării prevederilor PNAA a fost pus în sarcina MAEIE, care urmează să prezinte Guvernului raportul privind executarea PNAA la data de 15 iulie și 15 decembrie a fiecărui an de raportare.

AA se referă, practic, la toate aspecte vieții social-economice și politice interne și internaționale, de aceea, este logic să se prezume că PNAA ar trebuie să aibă rolul unui plan integrat în care să se regăsească acțiunile de realizare a programelor și strategiilor mai noi și mai vechi pentru toate domeniile ce se regăsesc în AA. În acest sens, planurile naționale de armonizare a legislației ar trebuie doar să precizeze, dacă e cazul, prevederile PNAA. La fel, noile programe ale Guvernului, precum și rectificările acestora ar trebuie să ia în considerație existența PNAA, cu excepția domeniilor foarte specifice pentru dezvoltarea Republicii Moldova, care nu se regăsesc în mod expres în PNAA. La 12 octombrie 2015, Guvernul a revizuit PNAA, îmbunătățindu-l, însă șirul de neajunsuri stabilite anterior a rămas același:

- formularea generală și confuză a angajamentelor, constituind, mai degrabă, obiective decât acțiuni;
- asumarea angajamentelor care, în fapt, sunt obligații instituționale de bază ale autorităților;
- asumarea angajamentelor care, în esență, nu pot fi clasificate ca acțiuni de importanță strategică, fiind inerente procesului de monitorizare a unui document de politici;
- lipsa unei concordanțe clare între măsura de implementare cu prioritatea Agendei de asociere;
- lipsa unei delimitări clare a responsabilităților instituțiilor de profil pentru implementarea acțiunilor;
- lipsa prioritizării clare a acțiunilor pentru atingerea obiectivelor relevante ale Acordului de Asociere;
- revizuirea inopinată a termenelor de realizare a PNAA.

Cooperarea instituțiilor guvernamentale și nonguvernamentale ar trebuie să înceapă cu clarificări de ordin metodologic, astfel încât rezultatele monitorizării să fie clare și credibile. Șirul de lucruri ce urmează să fie clarificate în continuare rămâne neschimbat și se referă la:

² <http://www.mfa.gov.md/img/docs/Acordul-de-Asociere-RM-UE.pdf>

³ <http://infoeuropa.md/ue-privind-rm/agenda-de-asociere-dintre-uniunea-europeana-si-republica-moldova/>

⁴ <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=354939>

- necesitatea delimitării scopurilor și obiectivelor AA de acțiunile propriu-zise ce trebuie întreprinse și specificate foarte clar în PNAA. Astfel, măsurile prevăzute de PNAA, ca de exemplu "eforturile pentru: asigurarea respectării anumitor obligațiuni; intensificarea eforturilor pentru atingerea obiectivelor; dezvoltarea, perfecționarea și consolidarea anumitor instituții sau fenomene, etc.", ar trebuie să aibă în vedere și acțiunile concrete, cuantificabile și măsurabile ce urmează a fi întreprinse pentru atingerea obiectivelor respective;
- necesitatea identificării unor criterii pentru analiza de impact a măsurilor și acțiunilor întreprinse. Acest lucru este important fiindcă avem exemple clare că în anumite domenii foarte sensibile pentru modernizarea Republicii Moldova, cum ar fi reforma justiției și combaterea corupției, după ani buni de eforturi susținute, progresele sunt foarte modeste sau chiar se înregistrează regrese;
- acoperirea financiară a acțiunilor și eforturilor pentru atingerea scopurilor și obiectivelor. În condițiile în care scopul strategic al Republicii Moldova este identificat chiar în programul de guvernare – integrarea europeană, activitatea instituțiilor publice implicate în implementarea PNAA este una curentă, prezumându-se a fi acoperită, în mod normal, din fondurile bugetare. De aceea, este necesară indicarea explicită a necesității atragerii fondurilor extrabugetare pentru realizarea unor acțiuni foarte specifice, imposibil de realizat cu eforturi financiare obișnuite;
- limitele temporale pentru realizarea acțiunilor și atingerea obiectivelor și scopurilor AA. Aceste limite temporale sunt importante pentru evidența realizărilor, capacitatea de implementare a instituțiilor responsabile, dar și pentru dezbaterile publice ale analizelor de impact.

Textul raportului face referință la cele mai importante realizări și rateuri ale instituțiilor publice responsabile de implementarea prevederilor PNA. Autorii exprimă sincere mulțumiri instituțiilor publice care au reacționat la solicitările de oferire a informațiilor privind implementarea PNAA pe domeniul lor de responsabilitate.

Monitorizarea componentelor politice

Reforma poliției, prevenirea criminalității și combaterea crimei organizate

Monitorizate: 27 acțiuni (19 – măsurabile, 8 – nemăsurabile), dintre care 4 ajunse la termen și nerealizate, 23 - în proces de realizare.

Progrese:

- S-a intensificat mediatizarea și informarea publicului despre riscurile (consecințele) consumului de droguri și traficului ilicit de droguri. Au fost înființate cabinete pentru tratamentul de substituție cu metadonă în cadrul spitalelor raionale Cahul, Comrat, Edineț, Soroca, Ungheni. La finele anului 2015, 10950 consumatori de droguri erau în supraveghere medicală, 1025 persoane afectate de narcomanie fiind antrenate în programe de profilaxie și tratament (dintre care 77 de persoane au beneficiat de tratament în condiții de staționar).
- Au fost întreprinse acțiuni în vederea realizării prevederilor Strategiei naționale de prevenire și combatere a spălării banilor și finanțării terorismului pentru anii 2013-2017 și a Planului de acțiuni pentru implementarea acesteia⁵, document de politici implementat în proporție de 70%. Actualmente, Serviciul Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor al CNA dispune de 45 de memoranduri semnate cu serviciile similare din alte țări. Schimbul informațional cu serviciile de informații financiare din alte state a sporit cu 26%. Cea mai importantă realizare rămâne demararea evaluării naționale a riscurilor aferente spălării banilor și finanțării terorismului.

Restanțe și probleme:

- Nu a fost realizată nici o acțiune din cele ajunse la termen. Ne referim la acțiunile ce țin de: definitivarea metodelor de cooperare necesare pentru prevenirea consumului de droguri și combaterea fenomenului traficului de droguri⁶; transpunerea în legislația națională a prevederilor Directivei 2005/60/CE privind prevenirea utilizării sistemului financiar în scopul spălării banilor și finanțării terorismului; transpunerea în legislația națională a prevederilor Directivei 2006/70/CE privind stabilirea măsurilor de aplicare a Directivei nr. 2005/60/CE în ceea ce privește definirea persoanelor expuse politic și criteriile tehnice de aplicare a procedurilor simplificate de precauție privind clientela, precum și de exonerare pe motivul unei activități financiare desfășurate în mod ocazional sau la scară foarte limitată; armonizarea cadrului normativ pentru reglementarea colaborării cu instituțiile similare din alte state în domeniul CSB/CFT, în conformitate cu standardele internaționale.
- Pornind de la numărul esențial al consumatorilor de substanțe psihoactive, acțiunile antidrog urmează să constituie una din prioritățile importante în activitatea autorităților.
- În contextul crizei din sistemul bancar, reiterăm necesitatea unei analize fundamentale a deficiențelor mecanismului național de prevenire și combatere a spălării banilor.

Cooperarea cu Curtea Penală Internațională

Monitorizate: 6 acțiuni (5 – măsurabile, 1 – nemăsurabilă), din care 1 - realizată, 5 - în proces de realizare.

Progrese:

- A fost elaborat studiul de fezabilitate privind necesitatea racordării legislației naționale la Acordul privind privilegiile și imunitățile Curții Penale Internaționale.

Restanțe și probleme:

⁵ Documente de politici aprobate prin Legea nr. 130 din 06.06.2013.

⁶ La compartimentul cooperării dintre structurile implicate în combaterea ofertei de droguri până în prezent nu au fost elaborate planuri comune.

- La moment, nu sunt de constatat restanțe, urmînd a fi asigurată implementarea celor 5 acțiuni, care rămîn în proces de realizare.

Reforma justiției

Monitorizate: 9 acțiuni (8 – măsurabile, 1 – nemăsurabilă), din care 3 ajunse la termen și realizate, 6 acțiuni - în proces de realizare.

Progrese:

- Reforma justiției a fost ghidată de Strategia de reformare a sectorului justiției pentru anii 2011-2016⁷, dar și Planul de acțiuni pentru implementarea acesteia⁸. Potrivit autorităților, la 06.11.2015, ponderea acțiunilor realizate în raport cu cele planificate constituie 69 %.
- Este de menționat adoptarea Legii nr. 137 din 03.07.2015 cu privire la mediere (intrată în vigoare, cu excepția unor prevederi, la 21.08.2015).
- Pot fi constatate unele progrese în partea ce ține de uniformizarea codurilor de etică ale actorilor din sectorul justiției.⁹ Au fost aprobate Codul de etică și conduită profesională al judecătorului¹⁰ și Codul de etică și conduită al procurorului¹¹.

Restanțe și probleme:

- Pornind de la termenele impuse de Strategia de reformare a sectorului justiției, mai multe acțiuni rămîn restante, inclusiv: reforma Institutului Național al Justiției; funcționarea efectivă a poliției judecătorești (transferul acesteia în subordinea Ministerului Justiției); edificarea Palatului Justiției; optimizarea fundamentată a hărții judecătorești.
- Restanță cronică, inclusiv în contextul documentului monitorizat, constituie neadoptarea proiectelor de acte normative necesare implementării reformei Procuraturii.¹² Consolidarea profesionismului și a independenței procuraturii constituie o direcție strategică esențială a Pilonului al II-lea al SRSJ, care urma să fie tratată prin: revizuirea procedurii de numire și demiterii a Procurorului General și stabilirea unor criterii clare, transparente și obiective de selectare a candidaților pentru această funcție; stabilirea unor criterii și a unei proceduri clare, transparente, obiective și bazate pe merit pentru selectarea, numirea, transferul și promovarea procurorilor; fortificarea capacităților și asigurarea independenței Consiliului Superior al Procurorilor în vederea administrării eficiente a instituției procuraturii; definirea clară a competențelor organelor procuraturii; asigurarea specializării procurorilor pe cauze specifice și examinarea oportunității funcționării procuraturilor specializate; examinarea necesităților de personal ale organelor procuraturii și elaborarea propunerilor de optimizare a numărului de procurori și al personalului auxiliar; reexaminarea mecanismului de finanțare a organelor procuraturii; demilitarizarea instituției procuraturii, inclusiv prin examinarea oportunității de a acorda procurorilor statutul de magistrat; instituirea unui mecanism prin care să se excludă posibilitatea ca procurorii ierarhic superiori să dea instrucțiuni ilegale procurorilor din subordine, dar și să se asigure independența internă a tuturor procurorilor; reexaminarea regulilor de răspundere a procurorilor și excluderea imunității generale a acestora.
- La fel, se mențin restanțe în partea ce ține de reformarea CNI.¹³

⁷ Document de politici aprobat prin Legea nr. 231 din 25.11.2011.

⁸ Document de politici aprobat prin Hotărîrea Parlamentului nr. 6 din 16.02.2012.

⁹ Se intenționa și uniformizarea (detalierea) standardelor etice aplicabile angajaților organelor de urmărire penală și uniunilor profesionale conexe sistemului justiției.

¹⁰ Hotărîrea Adunării Generale a Judecătorilor nr. 8 din 11.09.2015.

¹¹ Hotărîrea Consiliului Superior al Procurorilor nr. 12-173/15 din 30.07.2015.

¹² Prevederile constituționale relevante nu au fost revizuite, iar proiectul de Lege cu privire la Procuratură nu a fost adoptat.

¹³ Cele 3 proiecte elaborate în vederea realizării acestui obiectiv au fost respinse de Guvern la 16.06.2015.

Combaterea corupției

Monitorizate: 21 acțiuni (15 – măsurabile, 6 – nemăsurabilă), din care 10 scadente (3 – realizate, 7 - nerealizate) și 11 în proces de realizare.

Progrese:

- A finalizat termenul de implementare a Planului de acțiuni pe anii 2014-2015 privind implementarea Strategiei naționale anticorupție pe anii 2011-2015¹⁴. Documentul de politici prevedea 93 de acțiuni concrete: 48 – care urmau a fi implementate în anul 2014; 23 – anul 2015; 22 – anuale/permanente. În anul 2015 urmau a fi executate 42 acțiuni, inclusiv 22 acțiuni cu titlu permanent de executare. Potrivit autorităților, în anii 2014-2015, 60 % din acțiunile planificate au fost realizate cu succes, 2 % se constată a fi ca restante, 2 % au devenit inoportune/desuate, 23 % sunt în proces de realizare, iar 11 % au avut termen scadent la sfârșitul anului 2015.
- În total, în anul 2015, în gestiunea organului de urmărire penală al CNA s-au aflat 1821 de cauze penale. S-au reținut în procedură 961 de cauze, inclusiv: 655 - pornite de ofițerii de urmărire penală ai CNA, 301 - parvenite conform competenței de la alte organe, 35 - reluate în procedură. Din 655 de cauze penale pornite de către ofițerii de urmărire penală ai CNA: 462 constituie cauze pornite pe fapte de corupție și conexe acestora; 71 - economico-financiare; 122 - alte tipuri. Din numărul de cauze penale pornite de organul de urmărire penală al CNA, domeniile (sectoarele) cele mai afectate de actele de corupție și conexe acestora sunt: organele de drept - 84, administrația publică locală și serviciile desconcentrate - 28, medicina - 33, învățământul – 17. Pe parcursul anului 2015, ofițerii de urmărire penală ai CNA au finisat 662 cauze penale, din care 255 cauze, în privința a 348 de persoane, au fost remise în instanța de judecată (organe de drept - 53, medicina - 26, administrația publică centrală și locală - 22, învățământ - 13). În restul cauzelor (407 din 662), urmărirea penală a fost încetată. În anul 2015, în 46 de cauze penale urmărirea penală a fost suspendată.
- Unele progrese pot fi constatate în partea ce ține de implementarea mecanismului de verificare a stilului de viață al angajaților CNA. Potrivit autorității, în perioada 2014-2015, au fost inițiate 18 și finalizate 16 proceduri de monitorizare a stilului de viață al angajaților, 2 fiind în derulare. Urmare a examinării de către Colegiul disciplinar a rezultatelor monitorizărilor, 9 angajați au fost sancționați (2 - cu eliberare, 2 - cu preîntâmpinare asupra corespunderii parțiale serviciului, 2 - cu retrogradare în grad special, 2 - cu mustrare, 1 – cu avertisment), iar 3 angajați au demisionat din propria inițiativă până la adoptarea vreunei decizii pe caz.
- Prin Legea nr. 180 din 22.10.2015, au fost modificate un șir de acte legislative corelative activității CNA, agenția anticorupție fiind readusă în subordinea Parlamentului. Autoritățile, prin acest transfer instituțional, pretind sporirea independenței CNA.

Restanțe și probleme:

- Mai multe acțiuni nu au fost implementate, și anume: elaborarea normelor de conduită și integritate în cadrul organelor de ocrotire a normelor de drept la nivel național; elaborarea și promovarea unui proiect de lege privind ajustarea Strategiei naționale anticorupție pe anii 2011-2015 la noile prevederi ale cadrului normativ național; ajustarea cadrului legislativ în vederea definirii, corelării și delimitării mandatului de sancționare contravențională al CNI de mandatul CNA, precum și a mandatului de urmărire penală al CNA de cel al MAI și PG; restabilirea mecanismului de conlucrare între CNA și entitățile publice centrale privind desfășurarea procedurii de testare a integrității profesionale; identificarea și realizarea parteneriatului regional și elaborarea strategiei de cooperare pentru identificarea și schimbul de informații legate de veniturile obținute și proprietățile deținute de către subiecții de declarații peste hotarele țării; implementarea eficientă a mecanismului de analiză a declarațiilor pe venit, declarațiilor de interese și incompatibilități în procesul funcționării CNI; revizuirea prevederilor Codului penal al RM și Codului contravențional al RM pentru a aplica obiectivul sancțiunii descurajatoare și concretizarea anumitor particularități privind incriminarea actelor de corupție ce țin de competența CNA.

¹⁴ Document de politici aprobat prin Hotărârea Parlamentului nr. 76 din 16.05.2014, Strategia națională anticorupție pe anii 2011-2015 fiind aprobată prin Hotărârea Parlamentului nr. 154 din 21.07.2011.

- Deși documentul de politici anticorupție de bază s-a epuizat temporal, altul nu s-a aprobat. Necesitatea unei strategii anticorupție este determinată de necesitatea asigurării continuității în abordarea strategică a fenomenului corupției.
- Continuă a fi esențială ponderea cauzelor penale încetate, indicator ce ridică semne de întrebare în partea ce ține de eficiența activității de urmărire penală.
- Deși a demarat implementarea mecanismului de monitorizare a stilului de viață a angajaților CNA, prevederile legale nu au fost revizuite astfel încât acestea să fie sigure (unele prevederi atribuie CNA competențe similare celor deținute de CNI). Acest fapt ar putea diminua din eficiența mecanismului.
- Fără a ne referi la calitatea și impactul modificărilor și completărilor operate cadrului legal corelativ statutului și activității CNA, modul în care a fost desfășurat exercițiul legislativ este unul defectuos (proiectul de lege a fost înregistrat la 21.10.2015, a fost dezbătut și adoptat la 22.10.2015, fără a fi supus consultărilor publice și fără avizele comisiilor permanente ale Parlamentului, Direcției generale juridice a Secretariatului Parlamentului, Guvernului¹⁵).

Drepturile și libertățile fundamentale ale omului (inclusiv persoane cu dizabilități, gender, minorități, reforma instituțională, prevenirea torturii)

Monitorizate: 24 acțiuni, inclusiv 3 restante din perioada precedentă de monitorizare, din care 5 – realizate (2 realizate cu întârziere, 2 –realizate parțial, 1- realizată), 1 – nerealizată, 18 – în proces de realizare. La capitolul respectiv au fost introduse 3 măsuri noi.

Realizări:

- Mai multe autorități (Institutul Național de Justiție, Oficiul Avocatului Poporului, Consiliul pentru prevenirea și combaterea discriminării și asigurarea egalității etc.) au continuat să organizeze acțiuni de promovare a drepturilor omului, eliminare a discriminării și pentru dezvoltarea dialogului intercultural și cultivării spiritului de toleranță. Aceste evenimente au luat forma unor campanii tematice, dezbateri, întruniri, spoturi video, broșuri, care au fost direcționate atât spre funcționari publici, reprezentanți ai organelor de drept, cât și spre societatea civilă, grupuri etnice,
- A fost demarată reformarea oficiului Avocatului Poporului, după adoptarea în octombrie 2015 a Regulamentului de organizare și funcționare al Oficiului Avocatului Poporului. În continuare urmează a fi ajustat cadrul legal existent la prevederile Legii cu privire la Avocatul Poporului.

Restanțe și probleme:

- A expirat perioada de implementare a Planului Național de Acțiuni în domeniul Drepturilor Omului (PNADO) 2011-2014, iar în prezent nu există un nou proiect de plan pentru perioada următoare. PNADO 2004-2008 a fost realizat în proporție de 60%, iar PNADO 2011-2014 a fost realizat în proporție de 80%.¹⁶ Numărul mare de acțiuni care nu au fost realizate sau au fost realizate parțial impune necesitatea includerii acestora într-un nou plan de acțiuni pentru perioada următoare.
- Mecanismul Național de Prevenire a Torturii, creat în conformitate cu Protocolul Opțional la Convenția împotriva torturii și a altor pedepse ori tratamente cu cruzime, inumane sau degradante nu funcționează din cauza realizării anevoioase a reformei instituționale a oficiului Avocatului Poporului.
- Pînă în prezent nu a fost numit în funcție un nou Avocat Poporului pentru drepturile copilului, numirea avocatului precedent fiind calificată neconstituțională de către Curtea Constituțională pe motiv că acesta nu întrunea toate condițiile de eligibilitate. Parlamentul a constituit la sfârșitul anului 2015 o comisie parlamentară specială pentru selectarea candidaților la funcția de Avocat al Copilului și a anunțat un concurs public, interviuarea candidaților urmând a fi organizată începutul anului 2016.
- Ca urmare a rectificării bugetare din noiembrie 2015¹⁷, au fost reduse semnificativ mijloacele financiare planificate pentru mai multe instituții care activează în domeniul drepturilor omului. În particular a fost redus bugetul Asociației Surzilor din Republica Moldova, destinat plății serviciilor de traducere a limbajului prin semne al persoanelor cu deficiențe de auz sau de vorbire, dar și cheltuielile pentru procurarea sediilor

¹⁵ <http://parlament.md/ProcesulLegislativ/Proiectedeactelelegislative/tabid/61/LegislativId/2900/language/ro-RO/Default.aspx>

¹⁶ Potrivit evaluării experților Consiliului Europei și a Oficiului Înaltului Comisar ONU pentru Drepturile Omului.

¹⁷ Legea nr. 200 din 20.11.2015, pentru modificarea și completarea Legii bugetului de stat pe anul 2015 nr. 72 din 12 aprilie 2015ș

Oficiului Avocatului Poporului și a Consiliului pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurării egalității, Aceste reduceri se produc concomitent cu majorarea alocațiilor pentru procurarea echipamentului și pentru lucrări de îmbunătățire a condițiilor de lucru în sediul Parlamentului.

Traficul de ființe umane

Monitorizate: 4 acțiuni (2 – măsurabile, 2 – nemăsurabile), din care 0 - realizate, 0 – nerealizată, 4 – în proces de realizare.

Realizări:

- Autoritățile publice au întreprins activități de consolidare a capacităților audiențelor Institutului Național de Justiție, a procurorilor responsabili de prevenirea și combaterea traficului de ființe umane (TFU) și acțiuni de sensibilizare și informare despre pericolele și consecințele. Cu suportul OIM au fost repatriate 13 persoane victime ale TFU.
- A fost creat un sistem automatizat de colectare a datelor statistice în domeniul prevenirii și combaterii TFU (numărul de infracțiuni, sancțiunile aplicate, date privind asistența și protecția victimelor) din partea celor 6 instituții responsabile (MAEIE, MAI, MMPSF, DIP, PG, CCTP). Sistemul urmează a fi testat și validat.

Restanțe și probleme:

- Datele Procuraturii Generale pentru anul 2015 arată o creștere a numărului de infracțiuni de TFU comparativ cu anul 2014, în special a traficului de copii și organizarea migrației ilegale¹⁸. Incidența crescândă a traficului de ființe umane din ultimul an poate fi explicată atât prin sporirea fenomenului pe fundalul crizei economice prin care trece Moldova, cât și prin creșterea numărului de cazuri de trafic depistate de forțele de ordine.
- Moldova, inclusiv regiunea transnistreană, rămâne a fi țară sursă pentru bărbați, femei și copii supuși traficului de ființe persoane, în scop sexual și pentru muncă forțată. Guvernul Moldovei nu se conformează integral standardelor pentru eliminarea traficului de persoane¹⁹. În pofida eforturilor depuse de către Guvern de combatere a cazurilor de trafic, corupția din sistemul judecătoresc împiedică sancționarea infractorilor, inclusiv din rândul oficialilor și compromite măsurile de protecție a victimelor TFU participante la procesele de judecată.

Politica audiovizuală și mass-media, politici culturale

Monitorizate: 40 acțiuni din care 13 - realizate, 2 – nerealizate, 24 – în proces de realizare. Capitolul respectiv a fost completat cu 25 acțiuni noi, dintre care 1 cu termenul de realizare post-factum pentru tr.III, 2015, după modificarea PNAA din 12 octombrie 2015. Totodată, au fost excluse 7 acțiuni pe domeniul cultură, dintre care 3 urmau a fi realizate până la sfârșitul anului 2015.

Realizări:

În domeniul culturii:

¹⁸ Comunicatul de presă din 25.01.2016 privind tendințele traficului de persoane în Republica Moldova pentru anul 2015, <http://www.procuratura.md/md/news/1211/1/6496/>.

¹⁹ Conform Raportului Departamentului de Stat al SUA, 2014, http://www.state.gov/j/tip/rls/tiprpt/2014/?utm_source=NEW+RESOURCE%3A+Trafficking+in+Persons+Report+2014&utm_campaign=2014.07.16+NEW+RESOURCE%3A+Trafficking+in+Persons+Report+2014+&utm_medium=email

- A fost elaborat programul de stat privind salvagardarea colindatului de ceată bărbătească, unul din cele trei obiective naționale incluse în lista patrimoniului mondial UNESCO (colindatul de ceată bărbătească, arcul geodezic Struve și solurile de cioroziom). Programul urmează a fi supus consultărilor publice.
- A fost creată instituția publică Centrul Național al Cinematografiei, subordonată Ministerului Culturii, care urmează să implementeze politicile statului în domeniul cinematografiei, dar și să supravegheze implementarea cadrului legal din domeniu. Instituția va deține și funcția de control asupra distribuției și producției de film din Republica Moldova și va administra Registrului cinematografic și Arhiva Națională de Film.
- A fost înființat Centrul de Statistică, Cercetare și Dezvoltare (CSCD) privind utilizarea datelor bibliotecilor publice din țară. Centrul urmează să asigure suportul informațional și educațional necesar pentru digitalizarea procesului de colectare și raportare a datelor statistice ale bibliotecilor publice din țară.

În domeniul audiovizualului:

- Consiliul Coordonator al Audiovizualului (CCA) a dispus monitorizarea posturilor de televiziune la capitolul respectării legislației privind accesul persoanelor cu deficiențe de auz la emisiunile TV. Rezultatele monitorizării au arătat că în pofida unei îmbunătățiri a situației la acest capitol, 5 posturi de televiziune dintre care unul cu acoperire națională, continuă să încalce prevederile legale și nu subtitrează sincron cel puțin un buletin de știri zilnic din orele de maximă audiență. Posturile TV s-au ales doar cu o avertizare publică, deși două dintre acestea nu sunt la prima abatere de acest gen, fiind amendate pentru aceleași încălcări în februarie 2015.
- Ca urmare a intrării în vigoare a modificărilor făcute la Codul Audiovizualului privind transparența proprietarilor mass media, CCA a făcut publice declarațiile cu numele proprietarilor beneficiari ai radiodifuzorilor, datele privind cota lor de participare la capitalul social, sursele de finanțare etc. (în total 108 de radiodifuzori).

Restanțe și probleme:

- Aderarea Republicii Moldova la Observatorul European al Audiovizualului (OEA), centrului european unic de colectare și distribuție a informației privind industria audiovizualului în Europa, a fost amânată pentru o perioadă nedeterminată, din motive financiare. În urma rectificării bugetului de stat pentru anul 2015, au fost reduse inclusiv cheltuielile legate de achitarea cotizației de membru OEA.
- Procesul de transpunere a normelor europene din domeniul audiovizualului în legislația și practica națională se desfășoară extrem de lent, cu întârzieri mari față termenele stabilite în PNAA. În particular, nu au fost supuse consultărilor publice și nici adoptate propunerile de modificare și completare a Codului audiovizualului în scopul armonizării legislației la Directiva 2010/13/UE (Directiva serviciilor mass-media audiovizuale).
- Măsurile formulate în PNAA la capitolul cooperării în domeniul mass media nu sunt suficiente pentru atingerea priorităților de asociere stabilite prin Acordul de Asociere. CCA a ratat oportunitatea oferită prin Hotărârea de Guvern de modificare a PNAA de a completa lista acțiunilor cu cele care ar viza transpunerea în legislația națională a Directivei 2007/65/CE a Parlamentului European, ale cărei dispoziții urmează să fi puse în aplicare până la 1 februarie 2018.

Drepturile copilului

Monitorizate: 32 acțiuni, din care 2 - realizate, 1- realizată parțial, 2 – nerealizate, 27 – în proces de realizare.

Realizări:

- În vederea garantării drepturilor copilului în timpul audierilor pe marginea unor infracțiuni, a fost adoptat Ghidul cu privire la instrumentarea cauzelor cu copii victime/martori ai infracțiunilor. Prevederile Ghidului vizează implicarea/interacțiunea profesioniștilor, inclusiv ofițerilor de urmărire penală, procurori, judecători, apărători etc., în procesul pregătirii și desfășurării audierii copilului.
- Lansarea de către MMPSF în colaborare cu Centrul Internațional „La Strada”, a serviciului de asistență telefonică gratuită pentru copii, prin intermediul unui număr unic național, care oferă non-stop asistență psihologică atât copiilor, cât și părinților.
- Elaborarea Planului național de acțiuni cu privire la prevenirea și combaterea abandonului și absenteismului școlar.
- În vederea ajustării cadrului normativ național la recomandările internaționale și Liniile directoare ONU pentru îngrijirea alternativă a copilului au fost elaborate proiecte legislative vizând organizarea și funcționarea Serviciilor de intervenție timpurie și a Standardelor minime de calitate.

Restanțe și probleme:

- Instabilitatea politică a avut un impact negativ asupra activității Consiliului Național pentru Protecția Drepturilor Copilului (CNPDC), care s-a înrunit la sfârșitul anului în prima și unica ședință din 2015. Ca urmare, pe parcursul anului 2015 a fost temporar întreruptă sau redusă activitatea grupurilor de lucru intersectoriale din cadrul CNPDC și întârziată realizarea mai multor acțiuni care intră în responsabilitatea CNPDC.
- Funcția Avocatului Poporului pentru drepturile copilului rămâne a fi una vacantă, după ce în numirea din iulie 2015 a ultimului avocat a fost declarată neconstituțională. Concursul repetat pentru ocuparea funcției de Avocat al poporului pentru protecția drepturilor copilului a fost anunțat în luna decembrie 2015, selectarea acestuia urmând să aibă loc la începutul anului 2016.
- Este tergiversată aprobarea mai multor acte legislative și normative în domeniul protecției drepturilor copilului, legate de îmbunătățirea cadrului legal în domeniul prevenirii și combaterii abuzului și exploatarea sexuală online a copiilor; planul de acțiuni pentru implementarea Programului de dezvoltare a educației incluzive în Republica Moldova pentru anii 2011-2020; planul de acțiuni privind implementarea primei etape a Strategiei naționale pentru protecția copilului pe anii 2014-2020 etc.
- Până în prezent nu există un sistem funcțional de documentare și evidență a cazurilor de violență fizică, psihologică sau sexuală a copiilor. Procedura existentă de identificare și raportare a cazurilor de violență asupra copiilor de către angajații instituțiilor de învățământ deseori se aplică formal și nu conține prevederi clare pentru cazurile de abuz comise de către cadrele didactice.

Migrație și azil

Monitorizate: 31 acțiuni, inclusiv 5 restante din perioada precedentă de monitorizare, din care 12 – realizate (1 realizată cu o întârziere de 1 an, iar 4 – realizate parțial), 6 – nerealizate, 13 – în proces de realizare.

Realizări:

- Elaborarea celei de-a patra ediție a Raportului privind Profilul Migrator Extins al Republicii Moldova pentru anii 2009-2014, care prezintă tendințele și impactul migrației, cadrul legal, normativ, instituțional și de politici de gestionare a migrației și oferă recomandări pentru îmbunătățirea acestuia și a managementului migrației. Raportul este produsul comun al Biroului Migrație și Azil al Ministerului

Afacerilor Interne și al membrilor Grupului Tehnic de Lucru interinstituțional (MTIC, MAI, BNS, MAEIE, MMPSF, MS, MEd.)²⁰

- Renovare și înzestrarea din punct de vedere tehnic a mai multe obiective aflate în gestiunea Biroului Migrație și Azil: ghișeul unic de documentare a străinilor din mun. Chișinău, sediul Secției de combatere a șederii ilegale a străinilor din or. Cahul și izolatorul disciplinar din Centrul de plasament temporar al străinilor.
- Cu o întârziere de 1 an au fost revizuite și aprobate instrucțiunile interne de activitate ale Centrului de plasament temporar al străinilor.
- Realizarea acțiunilor de informare a migranților despre drepturile și obligațiile acestora în RM și de consolidare a capacităților profesionale ale angajaților secțiilor regionale de combatere a șederii ilegale a străinilor.
- Au continuat acțiunile de dezvoltare a sistemelor informaționale ale Biroului de Migrație și Azil, în special vizând analiza riscurilor migraționale și documentarea străinilor.

Restanțe și probleme:

- Procedura de transpunere a normelor și standardelor europene în legislația națională se desfășoară extrem de lent. Un proiect legislativ de aproximare a Legea nr. 270-XVI din 18 decembrie 2008 privind azilul în Republica Moldova nu a fost încă propus consultărilor publice, la un an de la expirarea termenului-limita stabilit de către PNAA.
- Nu a fost elaborat acordul interinstituțional pentru implementarea eficientă a cadrului legal în domeniul integrării străinilor.
- Se tergiversează în continuare aprobarea noului model de documente de călătorie pentru refugiați și beneficiarii de protecție umanitară.

Cooperarea cu societatea civilă

Monitorizate: 10 acțiuni, inclusiv 2 care au rămas restante din perioada precedentă de monitorizare. Dintre acțiunile monitorizate 2 – realizate (una cu întârziere), 1 – nerealizată (restantă din 2014), 7 – în proces de realizare. Din totalul de 10 acțiuni planificate pentru acest domeniu, 2 sunt măsurabile, iar 8 nemăsurabile.

Realizări:

- Ministerul Tineretului și Sportului (MTS) în strânsă colaborare cu organizațiile neguvernamentale continuă promovarea legii voluntariatului și a activităților de voluntariat în rândul organizațiilor publice și private, inclusiv prin oferirea de instruiți cu privire la obținerea statutului de instituție-gazdă a activității de voluntariat de la Comisia de Certificare a Instituțiilor Gazdă a Activității de Voluntariat (CCIGAV) de pe lângă MTS.
- Deschiderea de către Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene (MAEIE) a accesului public la portalul de monitorizare a PNAA ” <https://monitorizare.gov.md/reports/Raport%20PNAAA.html>,, care permite vizualizarea acțiunilor întreprinse de autoritățile publice pentru implementarea măsurilor prevăzute în PNAA.

Restanțe și probleme:

- Este tergiversat procesul de creare a Platformei Societății Civile UE-RM. Forul nu a fost lansat nici în anul 2015, deși termenul-limită prevăzut a fost sfârșitul anului 2014. Pe parcursul perioadei monitorizate nu au fost întreprinse acțiuni concrete pentru constituirea și convocarea Platformei.
- Întârzie aprobarea Proiectului de HG privind rambursarea cheltuielilor voluntarilor aferente activității de voluntariat, elaborat de MTS cu suportul societății civile.

²⁰ Raportul poate fi accesat la http://tender.gov.md/bma/raportul-analitic-pme_2009-2014.pdf.

- Consultarea societății civile în cadrul procesului de adoptare a deciziilor rămâne a fi una formală, majoritatea propunerilor și cerințelor venite din partea societății civile fiind ignorate de către Guvern și Parlament. Încercările de redresare a dialogului dintre societatea civilă și guvernare prin crearea mai multor grupuri de lucru/comisii (relansarea sistemului anti-coruptione, selectarea candidaturii pentru funcția de guvernator BNM etc.) pe parcursul perioadei monitorizate s-au soldat cu eșec și au contribuit la creșterea gradului de scepticism din partea societății civile față de un posibil dialog constructiv și transparent cu Guvernul și Parlamentul.
- Au fost înregistrate cazuri de intimidare a liderilor de opinie ai societății civile pentru poziția acestora pe marginea unor subiecte actuale din partea exponenților autorităților publice.
- Măsurile incluse în PNAA la capitolul cooperarea cu societatea civilă sunt formulate într-un mod general, nu reflectă necesitățile reale ale societății civile și sunt insuficiente pentru realizarea cu succes a obiectivelor PNAA propuse.

Dialogul politic și reformele

Monitorizate: 23 acțiuni (10 – măsurabile, 13 – nemăsurabile), 2 acțiuni realizate în primul semestru, celelalte - în proces de realizare.

Progrese:

Scopul dialogului politic este aprofundarea asocierii politice și sporirea convergenței și a eficacității politice, precum și a politicii de securitate. Guvernul a revăzut Planul Național de Acțiuni. Dialogul politic a fost menținut la un nivel satisfăcător. Republica Moldova și-a coordonat acțiunile pe plan internațional ci cele ale UE. În cadrul principalelor foruri internaționale, în special în cadrul Adunării Generale ONU, ministrul Afacerilor Externe și Integrării Europene a subliniat că Moldova contribuie la depășirea provocărilor, la promovarea păcii și stabilității în Europa prin adoptarea măsurilor concrete de susținere a ONU, UE. În cadrul sesiunii a 70-a a Adunării Generale din 30 septembrie 2015, Prim-ministrul Valeriu Streleț a exprimat poziția Republicii Moldova față de problemele globale și de securitate internațională, referindu-se în mod special, la:

- susținerea inițiativelor ONU și ale statelor membre în domeniul schimbărilor climatice, planificând sporirea ratei energiei regenerabile cu 20% până în 2020;
- susținerea eforturilor de reformă a structurii ONU, a Adunării Generale și a Consiliului de Securitate, în vederea sporirii eficienței, transparenței și reprezentării regionale echitabile;
- susținerea acțiunilor întreprinse de ONU în domeniul prevenirii conflictelor, combaterii terorismului internațional și dezarmării;
- susținerea soluționării pașnice a conflictului în Donbass în conformitate cu acordul încheiat la Minsk, cu respectarea suveranității și integrității teritoriale a Ucrainei, exprimarea solidarității cu poporul ucrainean;
- soluționarea problemei transnistrene prin identificarea unui statut special, cu respectarea integrității și suveranității Republicii Moldova;
- reiterarea necesității retragerii forțelor militare și a munițiilor rusești de pe teritoriul Moldovei, în conformitate cu angajamentele internaționale și prevederile constituționale;
- depunerea de către Republica Moldova a instrumentelor de ratificare a Tratatului privind Comerțul cu Arme;
- contribuția Republicii Moldova la misiunile ONU de menținere a Păcii prin detașarea militarilor în Kosovo, Sudan, Republica Central Africană.

Reforma internă

Monitorizate: 37 acțiuni (17 – măsurabile, 20 – nemăsurabile); 4 acțiuni realizate în semestrul I; două acțiuni realizate în semestrul II; 6 acțiuni nu au fost realizate în termenele prescise; celelalte - în proces de realizare.

Progrese:

- *Adoptarea la 23 decembrie 2015 a Regulamentului Comisiei Electorale Centrale (CEC) privind finanțarea activității partidelor politice.* Regulamentul a dezvoltat prevederile Legii nr.36²¹ și Legii nr.61²², prin care s-au introdus amendamente la Codul electoral și la alte cinci coduri și legi ce se referă la alegeri și subiecții electorali: Codul penal, Codul contravențional, Codul audiovizualului, Legea Curții de Conturi și Legea privind partidele politice, în vederea îmbunătățirii evidenței finanțării campaniilor electorale și a activității partidelor politice, inclusiv din bugetul public. *Elaborarea Regulamentului CEC privind finanțarea activității partidelor politice a fost precedată de consultări cu Reprezentanța PNUD în Republica Moldova și CEC din Lituania, precum și cu alte instituții din această țară ce au responsabilități în domeniul finanțării partidelor politice: Serviciul Special de Investigații, Ministerul Justiției, Inspectoratul de Stat privind Protecția Datelor, Departamentul Polițienesc, etc.*
- În baza Dispoziției Guvernului nr.132, la 23 octombrie 2015 a fost creată Comisia pentru selectarea candidaților la funcția de judecător la Curtea Constituțională din partea Guvernului și Regulamentul acesteia. Ca urmare a activității Comisiei de selectare, la 10 noiembrie 2015, după testarea capacităților profesionale și a integrității celor 7 pretendenți, a fost selectat candidatul pentru a fi numit în funcția de judecător la CC. Realizarea prevederilor Dispoziției Guvernului a fost calificată drept un proiect pilot de succes, experiența cărui urmează a fi sintetizată într-un proiect de legea cadru, aplicabilă pentru toate instituțiile de drept și de reglementare în vederea depolitizării numirii în conducătorilor acestui gen de instituții.

Restanțe și probleme:

Adoptarea Regulamentului CEC privind finanțarea activității partidelor politice nu a putut înlătura neajunsurile de pe urma modificării în aprilie 2015 a legislației cu privire la finanțarea campaniilor electorale și a partidelor politice de la bugetul de stat. Aceste neajunsuri amplifică atitudinea negativă a cetățenilor față de partidele politice, care sunt puse în condiții inegale:

- interzicerea utilizării resurselor financiare, obținute legal, prin muncă peste hotare, poate afecta interesele legitime a mai bine de o jumătate de milion de moldoveni (~20% din cetățenii cu drept de vot) care muncesc peste hotare, dar nu-și vor putea folosi resursele câștigate din activitatea legală pentru a-și finanța, eventual, propriile campanii electorale în calitate de candidat independent la funcția de deputat sau la funcția de primar sau consilier local. Potrivit rapoartelor observatorilor naționali la alegeri cele mai grave încălcări provin de la partidele politice bogate, reprezentate în Parlament, și nu de la simplii cetățeni aflați la muncă peste hotare;
- plafonarea donațiilor din partea persoanelor fizice și juridice în contul "Fond electoral" este excesiv de înaltă. Este de remarcat că plafonarea donațiilor a fost mărită de tocmai 10 ori față de nivelul fixat în proiectul legii;
- reactualizarea finanțării partidelor politice de la bugetul de stat, introdusă în legislație încă în decembrie 2007 și amânată, deși necesară în principiu, este efectuată într-o situație inoportună. În 2015 Republica Moldova a intrat într-o criză economică, financiar-bancară și politică generată de scandaluri de corupție, cu implicarea a partidelor parlamentare, rating-ul de încredere al cărora este de aproximativ 10%. Utilizarea a 0,2% din bugetul de stat pentru finanțarea partidelor cu imaginea compromisă, în perioada în care Republica Moldova intră în recesiune economică din cauza activității inadecvate a partidelor este puțin probabil să fie agreată de către cetățeni.
- Neajunsurile menționate urmează a fi înlăturate. Revenirea la ideea finanțării partidelor de la bugetul de stat ar trebui să aibă loc după depășirea recesiunii și a crizei economice. De asemenea, trebuie revăzute criteriile de finanțare a partidelor de la bugetul de stat.

²¹ <http://lex.justice.md/md/358046/>

²² <http://lex.justice.md/md/358050/>

- Elaborarea proiectului de modificare a Constituției Republicii Moldova în partea ce ține de componența și criteriile de selectare a judecătorilor Curții Constituționale nu a fost realizată.
- Nu au fost elaborat proiectul de modificare a Constituției Republicii Moldova în partea ce ține de termenul inițial de numire a judecătorilor și selectarea judecătorilor Curții Supreme de Justiție, precum și în vederea concretizării rolului Consiliului Superior al Magistraturii în procesul de autoadministrare a sistemului judecătoresc, componenței și competențelor acestuia. De asemenea, nu a fost elaborat proiectul de modificare a actelor legislative necesare implementării modificărilor operate în Constituția Republicii Moldova.

Politica externă și de securitate

Monitorizate: 7 acțiuni (4 – măsurabile, 3 – nemăsurabile); o acțiune realizată; celelalte - în proces de realizare.

Progrese:

La 4 decembrie 2015, Parlamentul RM a aprobat în doua lecturi Legea privind participarea Republicii Moldova la misiuni și operațiuni internaționale. Până la adoptarea legii menționate, Legea nr.1156 din 26.06.2000 cu privire la participarea RM la operațiile internaționale de menținere a păcii viza doar operațiunile internaționale de menținere a păcii, fiind omis un spectru larg de alte misiuni umanitare, de asistență post-conflict, monitorizare etc., referindu-se doar la militari și colaboratori de poliție, ceea ce limita practic posibilitatea implicării experților și specialiștilor din cadrul altor instituții de stat. După semnarea la 13 decembrie 2012 a Acordului dintre Republica Moldova și UE de stabilire a cadrului pentru participarea RM la operațiile UE de gestionare a crizelor, în vigoare din 01.07.2013, Acordul a deschis posibilitatea participării Republicii Moldova la toate tipurile de misiuni internaționale de gestionare a crizelor desfășurate sub egida UE, autonomia decizională, în fiecare caz concret, aparținând Republicii Moldova. Noua lege prevede:

- Reglementarea procedurii de adoptare a deciziei privind participarea contingentului militar la operațiile internaționale;
- instituirea unei proceduri distincte pentru detașarea/rechemarea personalului în/din misiuni internaționale civile, care urmează să asigure, în caz de necesitate, operativitatea luării deciziei respective de către instituțiile responsabile din țară;
- reglementarea domeniului de instruire și selectare a personalului, autoritățile de resort urmînd să acorde o atenție sporită elaborării planurilor de pregătire a personalului necesare pentru participarea la misiuni internaționale;
- reglementarea menținerii unei baze de date a persoanelor care au participat la misiuni sau operații internaționale, avînd în vedere facilitarea procesului de selectare a candidaților potriviți pentru posturi respective;
- reglementarea statutului, drepturilor și obligațiilor, precum și protecția socială a personalului detașat.

Restanțe și probleme:

- Acțiunile referitoare la crearea cadrului normativ privind aplicarea măsurilor restrictive internaționale nu au fost realizate. Proiectul legii a fost aprobat de Guvern și examinat în prima lectură de către Parlament în decembrie 2015, urmînd încă a fi adoptat în lectură finală.

Prevenirea conflictelor și gestionarea crizelor

Monitorizate: 9 acțiuni (7 – măsurabile, 2 – nemăsurabile); 5 acțiuni nerealizate; celelalte - în proces de realizare.

Progrese:

- Ministerele Apărării și al Afacerilor Interne au raportat îndeplinirea acțiunilor prevăzute de planurile de acțiuni privind instruirile în vederea fortificarea capacităților de prevenire a conflictelor și situațiilor de criză. Au fost realizate acțiuni privind consolidarea capacităților Armatei Naționale pentru participare în operațiuni internaționale cu observatori militari și ofițeri de stat major la misiunile/operațiunile ONU/OSCE; cu un contingent militar (KFOR II și III) la operațiunea KFOR din Kosovo (41 militari fiecare contingent); misiunea EUMAM, etc.

Restanțe și probleme:

- Parlamentul nu a adoptat proiectele legilor: privind Serviciul Național de Informații²³; proiectul legii privind Concepției securității informaționale²⁴ a Republicii Moldova, cu privire la activitatea contrainformativă și activitatea informativă externă²⁵; precum și proiectul Strategiei Militare²⁶, care au fost elaborate de către instituțiile respective.

Stabilitatea regională

Monitorizate: 2 acțiuni (0 – măsurabile, 2 – nemăsurabile), toate - în proces de realizare.

Progrese:

La 12 noiembrie 2015 Ministerul Economiei al Republicii Moldova a prezentat Direcției Generale Comerț a Comisiei Europene (DGTRADE) un set de „Măsuri de Facilitare a Comerțului cu UE în Regiunea Transnistreană”, măsuri convenite cu partea transnistreană. Astfel, autoritățile moldovene oferă acces la toate procedurile interne de obținere a documentelor de însoțire a mărfurilor destinate exportului pe piața comunitară tuturor agenților economici din Republica Moldova. Pentru a beneficia de facilitățile comerciale, regiunea transnistreană s-a angajat ca într-o perioadă determinată de timp să asigure condiții preferențiale de acces mărfurilor și serviciilor ce provin din UE în regiune, precum și să efectueze o serie de ajustări ale cadrului comercial-economic și fiscal. Aplicarea prevederilor ce țin de comerț va fi evaluată în termen de zece luni de la adoptarea deciziei și, în continuare, o dată pe an, cu luarea măsurilor ce se vor impune. Jurnalul Oficial al Uniunii Europene a publicat²⁷ Decizia nr. 1/2015 a Consiliului de Asociere UE-RM privind aplicarea titlului V din Acordul de asociere RM-UE (Comerț și aspecte legate de comerț) pe întreg teritoriul Republicii Moldova. Astfel, începând cu 1 ianuarie 2016 toți agenții economici din Republica Moldova, inclusiv cei din regiunea transnistreană, vor exporta mărfurile în Uniunea Europeană în baza aceluiași regim de comerț liber, preferințele Comerciale Autonome (PCA) pentru regiunea transnistreană expirând la 31 decembrie 2015.

În cadrul Consiliului ministerial al OSCE din perioada 3-4 decembrie, desfășurat la Belgrad, a fost adoptată Declarație cu privire la negocierile de reglementare a conflictului transnistrean în formatul 5+2. Potrivit textului declarației se subliniază:

²³ <http://www.sis.md/ro/transparenta-decizionala/proiectul-legii-privind-serviciul-national-informatii-al-republicii-moldova>

²⁴ http://www.sis.md/sites/default/files/transparenta/legea_privind_aprobarea_conceptiei_si_rm.pdf

²⁵ <http://www.sis.md/ro/transparenta-decizionala/nota-informativa-proiectul-legii-privind-activitatea-contrainformativa-si>

²⁶ http://www.army.md/inf/Strategia%20militara%20a%20RM%2020%2012%202013_2160.pdf

²⁷ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:22015D2445&from=RO>

- reglementarea transnistreană rămâne o prioritate pe agenda OSCE, iar țările membre reiterează necesitatea de a obține o soluționare cuprinzătoare și pașnică a conflictului, având la bază suveranitatea și integritatea teritorială a Republicii Moldova și un statut special pentru Transnistria, care va garanta pe deplin drepturile politice, economice și sociale ale populației;
- necesitatea de a avansa activitatea Conferinței permanente pe problemele politice în cadrul negocierilor pentru reglementarea transnistreană în formatul 5+2, solicitându-li-se părțile să se angajeze în proces fără întreruperi, avînd în vedere și intensificarea eforturilor privind promovarea măsurilor de consolidare a încrederii și securității.

Restanțe și probleme:

- Partea transnistreană refuză să discute probleme referitoare la reglementarea politică a conflictului (coșul trei) și probleme de ordin de securitate și dezarmare.

Armele de distrugere în masă

Monitorizate: 10 acțiuni (2 – măsurabile, 8 – nemăsurabile), o acțiune nerealizată în termen; toate - în proces de realizare.

Progrese:

- Ministerele Afacerilor Interne și a Apărării au realizat acțiuni prevăzute de planurile curente de activitate în domeniul CBRND (Chemical, Biological, Radiological and Nuclear Defense). Printre activitățile remarcabile se evidențiază: demararea acțiunilor în vederea elaborării Strategiei Naționale CBRND; elaborarea cu partenerii din SUA a planurilor comune de Acțiuni pentru Combaterea Traficului Ilicit de Materiale Nucleare;
- Ministerul Mediului a elaborat un proiect de amendare și completarea a Legii nr. 132/2012 privind desfășurarea în siguranță a activităților nucleare și radiologice, care prevăd și aspectele ce vizează garanțiile nucleare și de neproliferare.

Restanțe și probleme:

- Ministerul Mediului nu a inițiat activități în vederea elaborarea cadrului normativ necesar pentru instituirea și funcționarea unui sistem eficient de control al exporturilor naționale, care să monitorizeze atât exporturile, cât și tranzitul mărfurilor legate de armele de distrugere în masă, inclusiv utilizarea finală a tehnologiilor cu dublă utilizare în legătură cu armele de distrugere în masă, și care să prevadă sancțiuni eficiente în cazul încălcării regimului exporturilor de acest gen.

Armele de calibru mic și armamentul ușor și controlul exporturilor de arme convenționale

Monitorizate: 12 acțiuni (6 – măsurabile, 6 – nemăsurabile); 2 acțiuni realizate în semestrul I; celelalte - în proces de realizare.

Progrese:

- Ministerele Afacerilor Interne a realizat acțiuni prevăzute de planul de acțiuni curente în domeniul: combaterii traficului ilicit de arme și substanțe explozive, organizat sub egida Misiunii (EUBAM); managementului păstrării și depozitării armamentului și munițiilor, eveniment organizat sub egida Programului Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (PNUD); controlului exporturilor de armament; perfecționarea Registrului de stat al armelor.
- La data de 17 decembrie 2015 a avut loc distrugerea armamentului confiscat de către colaboratorii MAI pe parcursul ultimilor 2 ani, perioadă în care, cu suportul financiar al UE, au fost topite 1346 de unități de armament de calibru mic.

Cooperarea internațională în lupta împotriva terorismului

Monitorizate: 17 acțiuni (3 – măsurabile, 14 – nemăsurabile); o acțiune nerealizată; celelalte - în proces de realizare.

Progrese:

- Ministerul Afacerilor Interne a realizat acțiuni prevăzute de planul de acțiuni curente în domeniul: consolidării capacităților autorităților și preluării bunelor practici în domeniul combaterii terorismului și extremismului; combaterii criminalității cibernetice.

Restanțe și probleme:

- SIS nu a reușit să elaboreze și să promoveze proiectului de lege cu privire la prevenirea și combaterea terorismului, reușind, în cooperare cu Ministerul Apărării să elaboreze și să aprobe pașapoartele antiteroriste pentru asigurarea procesului de realizare eficientă a ansamblului de măsuri de protecție antiteroristă.

Prevenirea și combaterea criminalității organizate, a corupției și a altor activități ilegale

Monitorizate: 27 acțiuni (19 – măsurabile, 8 – nemăsurabile); 2 acțiuni nu au fost realizate; celelalte sunt în proces de realizare.

Progrese:

- În Planul Național de Acțiuni a fost introdusă o prevedere referitoare la "Elaborarea, aprobarea și implementarea unui regulament-cadru cu privire la ocuparea prin concurs a funcției de demnitate publică și a funcției publice de conducere de nivel superior";
- Elaborarea unui nou Concept de monitorizare și evaluare a politicilor naționale de prevenire și combatere a Traficului de Ființe Umane (TFU);
- La 23 iulie 2015 a intrat în vigoare Memorandumul semnat de Republica Moldova cu Europol privind confidențialitatea și securitatea informației, fiind aprobată și Foaia de parcurs privind activitatea comună a Ministerului Afacerilor Interne și Europol;
- Au continuat activitățile de demarcare a frontierei de stat moldo-ucrainene și de elaborare a documentelor finale de demarcare cu implicarea Misiunii EUBAM la ședințele Grupului Comun de Analiza a Riscurilor (GCAR) în domeniul combaterii criminalității transfrontaliere, a traficului de ființe umane și a migrației ilegale, precum și la elaborarea rapoartelor comune de evaluare a securității la frontiera moldo-ucraineană;
- Au fost organizate instruirea unor grupuri de judecători, procurori, consilieri de probațiune, grefieri, etc., privind aspectele referitoare la prevenirea și combaterea corupției.

Restanțe și probleme:

- Centrul Național Anticorupție nu a reușit să propună revizuirea prevederilor Codului Penal și Codului Contravențional privind sancțiunile descurajatoare și concretizarea incriminării actelor de corupție ce țin de competența CNA. Urmează ca atribuțiile instituționale ale CNA să fie revizuite în vederea delimitării mandatului de sancționare contravențională al CNI de cel al CNA, pe de o parte, și mandatului de urmărire penală al MAI de cel al CNA, pe de altă parte;
- Ministerul Afacerilor Interne urma să dezvolte un concept integrat de analiză a riscului în domeniul combaterii criminalității informatice, lucru care nu l-a realizat.

Cooperare judiciară

Monitorizate: 3 acțiuni (1 – măsurabile, 2 – nemăsurabile), toate - în proces de realizare.

Progrese:

- La 10 iulie 2014 a fost semnat Acordul de cooperare dintre Republica Moldova și Eurojust²⁸. Acordul de cooperare reglementează o cooperare mai strânsă și prevede:
 - schimbul de informații operaționale, inclusiv date cu caracter personal, în conformitate cu normele privind protecția datelor Eurojust;
 - posibilitatea pentru Republica Moldova de a detașa un procuror de legătură la Eurojust și pentru Eurojust pentru a delega un magistrat de legătură în Republica Moldova;
 - participarea Republicii Moldova la proiecte din statele membre care au primit finanțare din partea Comisiei Europene;
 - cooperarea cu statele terțe ca posibilitate esențială în combaterea crimei organizate transfrontaliere și a terorismului²⁹.

²⁸ EUROJUST – agenție a Uniunii Europene care coordonează acțiunile autorităților competente din statele membre în domeniul cooperării judiciare împotriva formelor grave ale criminalității

²⁹ <http://infoeuropa.md/judiciar/eurojust-si-republica-moldova-au-semnat-un-acord-de-cooperare/>

Monitorizarea componentelor economice

Dreptul societăților comerciale, contabilitate și audit și guvernanta corporativă

Din totalul de acțiuni preconizate pentru perioada monitorizată (9): realizate – 1, în proces de realizare – 3, realizate parțial – 1, nerealizate – 4.

Progrese:

- Lansarea proiectului Twinning de asistență al UE “Dezvoltarea și consolidarea capacităților operaționale și instituționale ale Comisiei Naționale a Pieței Financiare în domeniul reglementării și supravegherii prudențiale”, pe 30 octombrie 2015. Proiectul este finanțat de UE (1,3 mil EUR), coordonat de către Autoritatea Poloneză de Supraveghere Financiară (KNF) și va dura până în 2017. Unul din obiectivele majore ale proiectului este elaborarea și implementarea unui Sistem de supraveghere în baza riscurilor de pe piața financiară nebanară (piața de capital, asigurări, fonduri de pensii etc.) de către Comisia Națională a Pieței Financiare (CNPF).
- Amânarea suspendării statutului de membru în Sistemul Internațional “Carte Verde” a Biroului Național al Asigurătorilor de Autovehicule din Moldova (BNAA) până la 1 aprilie 2016. Partea moldovenească urmează să îndeplinească un plan de acțiuni, aprobat de către Comitetul de Management al Consiliului Birourilor “Carte Verde”, care printre altele prevede prezentarea periodică de către BNAA a rapoartelor financiare auditate. Decizia finală asupra statutului de membru al BNAA urmează să fie decisă în prima jumătate a anului 2016.
- Elaborarea și aprobarea Codului de guvernare corporativă de către CNPF. Codul cuprinde un set de standarde de guvernare pentru a ghida managementul companiei și acționarii în aplicarea principiilor generale de conducere eficientă a unei companii. Acesta urmează să aibă un caracter benevol, dar cu aplicarea condiției „Aplică sau Explică”, în baza căreia organul executiv al companiei trebuie să justifice acțiunile sau deciziile adoptate cu abatere de la prezentul Cod.
- Realizarea unui studiu comparativ privind corespunderea legislației naționale cu cea europeană, în cadrul proiectului Twinning de asistență a UE „Consolidarea capacității Băncii Naționale a Moldovei în domeniul reglementării și supravegherii bancare”, cu formularea unor recomandări pentru CNPF.
- Elaborarea Planului de acțiuni privind etapele de aderare la rețeaua Registrelor Comerciale Europene (EBR), care deocamdată nu este aprobat. Aderarea la Rețea este importantă deoarece oferă acces liber la informația online despre companiile europene din cele 28 țări UE.
- Retragerea licențelor Băncii de Economii S.A., BC „BANCA SOCIALĂ” S.A. și B.C. „UNIBANK” S.A, ca urmare a insolvenței lor, încălcării de către administrațiile acestora a legislației naționale, și, respectiv, a inițierii procesului de lichidare silită a acestora în conformitate cu Legea instituțiilor financiare, cu transferarea depozitelor către alte bănci (MAIB, VictoriaBank, Moldincombank, Finconbank, Comertbank, EurocreditBank)
- Inițierea celei de-a II-a faze a investigației legate de fraudele din sistemul bancar. Investigațiile vor fi conduse de către compania Kroll și compania juridică internațională Steptoe & Johnson LLP, care urmează să efectueze o investigație aprofundată, precum și să pregătească și să implementeze o strategie de recuperare a activelor fraudate ale celor trei bănci.

Restanțe și probleme:

- Eșuarea selectării candidatului pentru funcția de Guvernator al Băncii Naționale a Moldovei (BNM). Comisia de selectare, din care au făcut parte și reprezentanți ai societății civile, a stabilit că niciuna dintre cele 8 persoane înscrise la concurs nu a întrunit condițiile necesare. Prin urmare, Dorin Drăguțanu, care și-a depus demisia pe 21 septembrie 2015, va continua să exercite funcția de Guvernator al BNM până în momentul în care Parlamentul va lua act de cererea de demisie a acestuia. Neclaritatea legată de numirea noului Guvernator generează incertitudini în sectorul bancar, încetinește procesul de revigorare a sectorului, dar și creează obstacole adiționale pentru negocierea unui memorandum cu FMI.

Protecția consumatorilor

Din totalul de acțiuni preconizate pentru perioada monitorizată (14): realizate – 4, nerealizate – 10.

Progrese majore:

- Adoptarea Programului de Dezvoltare Instituțională a Agenției pentru Protecția Consumatorilor (APC), publicată pe 28 decembrie 2015. Programul reprezintă principalul document de planificare managerială pe termen mediu, care descrie misiunea, obiectivele și prioritățile Agenției. La elaborarea Programului s-a ținut cont de recomandările obținute în cadrul proiectului Twinning al UE “Suport Agenției pentru Protecția Consumatorilor” și cerințele de aliniere la normele europene. Printre prioritățile Programului se numără: (i) asigurarea unui nivel înalt de protecție a consumatorilor; (ii) comunicarea intensivă și permanentă cu consumatorii, mediul de afaceri, autoritățile publice privind drepturile consumatorilor; (iii) dezvoltarea capacităților instituționale ale APC.
- Publicarea Raportului de activitate al APC pentru ianuarie - septembrie 2015. Potrivit acestuia, Agenția a efectuat: 140 vizite de informare la nivelul autorităților publice locale (70 vizite - 2014), 722 controale planificate, 494 controale inopinate.

Restanțe și probleme:

- Persistă un număr sporit de neconformități în cazul agenților economici care livrează produse sau servicii consumatorilor. Potrivit Raportului privind rezultatele controalelor inopinate, publicat pe 28 octombrie 2015, reprezentanții APC au încheiat 119 procese-verbale cu privire la contravenții, cu aplicarea a 100 sancțiuni contravenționale (amenzi) în valoare de 243,9 mii MDL.
- Problemele majore din domeniu țin de următoarele aspecte: (i) neglijența agenților economici față de legislația privind siguranța produselor și drepturile consumatorilor; (ii) numărul insuficient de controale, în particular inopinate, realizate de către APC, precum și deficitul de resurse umane în cadrul Agenției; (iii) sporirea cazurilor de livrare a produselor neconforme în unitățile economice altele decât piețele (magazine, supermarketuri); (iv) concentrarea pe activități de post-plasare a produselor neconforme pe piață și mai puțin pe activități de prevenire etc.

Agricultura și dezvoltarea rurală

Din totalul de acțiuni preconizate pentru perioada monitorizată (8): realizate – 1, în proces de realizare – 3, realizate parțial – 3, nerealizate – 1.

Progrese:

- Aprobarea de către Guvern a Planului de acțiuni pentru implementarea Strategiei naționale de dezvoltare agricolă și rurală a Republicii Moldova 2014 – 2020 și a Planului de Acțiuni, pe 15 octombrie 2015. Planul de Acțiuni prevede asigurarea unei planificări eficiente a politicilor sectoriale și corelarea acestora cu angajamentele care reies din Acordul de Asociere cu UE.
- Desfășurarea cursurilor de perfecționare pentru angajații Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare (MAIA) privind următoarele aspecte: agricultura conservativă, sistemele informaționale de marketing în agricultură, crearea registrului vitivinicol,fortificarea sectorului de siguranță a alimentelor, asistența tehnică și suport pentru Filiera Vinului etc. Prin urmare, pe parcursul lui 2015 au fost instruite circa 50% din angajații MAIA (peste 40 persoane).
- Omologarea Caietelor de sarcini cu „Indicație Geografică Protejată (IGP) Dulceață din petale de trandafir Călărași” și „IGP Rachiul de caise de Nimoreni”, care cuprind caracteristicile produselor în cauză (dulceață din petale de trandafir, rachiul de caise), metodele de producție etc. Acest lucru permite inițierea procedurii de înregistrare a produselor IGP la Agenția de Stat pentru Proprietatea Intelectuală (AGEPI), după care acestea sunt transmise gratuit spre protecție în UE, în baza Acordului de Asociere cu UE.
- Finalizarea proiectului Competitivitatea Agricolă și Dezvoltarea Întreprinderilor (ACED), finanțat de USAID și Corporația „Millennium Challenge Corporation”. Printre realizările proiectului se numără instruirea inspectorilor sanitari din cadrul Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor, dar și echiparea laboratorului fitosanitar din cadrul întreprinderii de stat ”Centrul de Carantină, Identificare, Expertize de arbitraj și Dezinfectare a producției”.
- Înregistrarea a 7 grupuri de producători de către MAIA, pe 30 octombrie 2015 Aceasta permite membrilor grupurilor (asociațiilor) să majoreze cantitățile produselor, să asigure o mai bună realizare a produselor pe piețele locale și externe, să reducă costurile de producție, să promoveze tehnologiile de cultivare etc. În urma creării grupurilor de producători (asociații), producătorii vor putea la fel beneficia mai ușor de asistență externă și subvenții.
- Ratificarea Acordului de Finanțare între Guvernul Republicii Moldova și Comisia Europeană privind implementarea Programului ENPARD Moldova “Suport pentru Agricultură și Dezvoltare Rurală”, pe 22 octombrie 2015. ENPARD prevede următoarele obiective: (i) sporirea capacităților financiare ale Guvernului în realizarea obiectivelor privind politicile în domeniul agriculturii și dezvoltării rurale; (ii) promovarea politicilor și reformelor în domeniul agriculturii și dezvoltării rurale; (iii) managementul durabil al resurselor naturale, inclusiv al apei și biodiversității. Valoarea programului este de circa 64 mil. EUR, dintre care 53 mil. EUR în calitate de suport bugetar sectorial, iar 11 mil. EUR pentru asistența tehnică și suport complementar.
- Lansarea ultimului apel de granturi în cadrul Programului investițional ”Facilitarea accesului la piețele de desfacere”, care este parte a proiectului ”Agricultura Competitivă în Moldova” (MAC-P), finanțat de Banca Mondială. Programul oferă grupurilor de producători suport financiar nerambursabil de până la 350 mii USD pentru crearea infrastructurii post-recoltă, cu acoperirea a 50% din costurile eligibile.

Restanțe și probleme:

- Persistă probleme legate de transparența în acordarea subsidiilor de stat, dar și a asistenței internaționale, de către Agenției de Plăți și Intervenție pentru Agricultură.
- Procedurile de import a resurselor primare din UE și alte regiuni (semințe, fertilizanți etc.) sunt complicate și cuprind cerințe de înregistrare și testare ce pot dura peste 1 an.
- Capacități instituționale și operaționale limitate ale ANSA cu privire la controlul siguranței produselor alimentare, lipsa atribuțiilor de inițiativă legislativă în domeniul siguranței alimentare pentru ANSA.
- Dotarea insuficientă a laboratoarelor responsabile de realizarea testărilor privind siguranța alimentară, dar și probleme legate de eficiența mecanismului de trasabilitate a animalelor.

Transporturi

Din totalul de acțiuni preconizate pentru perioada monitorizată (22): realizate – 4, în proces de realizare – 9, realizate parțial – 3, nerealizate – 6.

Progrese:

- Prezentarea propunerii de constituire a unui Centru analitic de coordonare interministerială în domeniul siguranței rutiere. În atribuțiile Centrului dat ar intra monitorizarea și identificarea motivelor accidentelor și a tendințelor generale, informarea și comunicarea cu participanții la traficul rutier.
- Numirea lui Iurie Topală în calitate de director al Î.S. „Calea Ferată din Moldova” (CFM) prin ordinul Ministrului Transporturilor și Infrastructurii Drumurilor din 23 septembrie 2015. Primele măsuri întreprinse de noua conducere a CFM au vizat: (i) achiziționarea a peste 10 vagoane de traverse de linii, 168 m³ de traverse speciale pentru poduri și a 24 seturi de traverse pentru macazurile de cale ferată; (ii) repunerea în circulație a patru din totalul de 5 trenuri diesel modernizate; (iii) extinderea curselor feroviare cu destinații în Rusia etc. De asemenea, a fost semnat Protocolul privind restabilirea a 22 km de cale ferată dintre stațiile Berezino (Ucraina) și Basarabeasca (Republica Moldova), cu guvernatorul regiunii Odessa, Mihail Saakașvili.
- Testarea sistemului de achiziționare a билетelor de călătorie în regim online pentru cursele de trenuri modernizate Chișinău-Ungheni și Chișinău - Ocnița, începând cu 15 septembrie 2015.
- Lansarea cursei feroviare Chișinău-Iași, care permite transportarea a 250 de pasageri în garnituri modernizate în România, începând cu 30 septembrie 2015. Punerea în funcțiune a două locomotive magistrale reparate capital, pe 11 decembrie 2015.
- Semnarea a două acorduri de grant între BERD (10 Octombrie 2015), Ministerul Transportului și Infrastructurii Drumurilor și CFM: (i) 5 mil. EUR, acordat din Fondul de Investiții pentru Vecinătate (NIF), pentru procurarea locomotivelor și amenajarea depourilor; (ii) 250 mii euro, acordat din Fondul Special al BERD, pentru componenta Sistemul Informațional de Management Energetic (EMIS).
- Relansarea negocierilor cu BEI privind proiectul de finanțare a celei de-a doua părți a proiectului de achiziționare a locomotivelor și reabilitare a infrastructurii de cale ferată, în valoare de 52,5 mil. EUR.
- Finalizarea negocierilor privind Acordul de finanțare între Guvernul Republicii Moldova și Banca Mondială, în vederea realizării proiectului “Îmbunătățirea drumurilor locale”. Proiectul este format din două componente: componenta de finanțare și cea de credit. Banca Mondială urmează să acorde un credit în valoare de 80 de mil. USD, cu dobândă anuală de 0,5 % pentru Acordul de finanțare și respectiv 0,25 % pe an pentru Acordul de credit. Astfel, urmează să fie reabilitate și modernizate aproximativ 300 de kilometri de drumuri locale.
- Semnarea contractelor privind reabilitarea drumului R16 Bălți - Fălești - Sculeni (peste 50 mil. EUR) și a drumului R6 M1 Ialoveni - Leușeni (peste 9 mil. EUR). Companiile câștigătoare au fost selectate în cadrul unor licitații internaționale, respectând condițiile BEI și BERD. Lucrările urmează să fie finalizate în decurs de 24 de luni, iar 12 luni vor fi destinate Perioadei de Notificare a Defecțiunilor (perioada de garanție).
- Lansarea serviciului on-line de monitorizare a situației rutiere pe drumurile din țară, accesibil pe pagina Administrației de stat a Drumurilor (<http://www.asd.md>). Acesta postează și actualizează fotografiile ale drumurilor (între orele 5.00 și 22.00), prin intermediul a 40 de camere video, amplasate în majoritatea cazurilor în stațiile PECO de pe drumurile naționale.

Restanțe și probleme:

- Situația financiară gravă în cadrul întreprinderii de stat MoldATSA, responsabilă de dirijarea avioanelor ce survolează spațiul aerian moldovenesc. Sursele financiare (circa 144.190 de euro) ale acesteia sunt blocate pe un cont special în Belgia, ca urmare a deciziei Tribunalului de Primă Instanță din Bruxelles, din 17 februarie 2015, la cererea companiei ucrainene Komstroy, succesoarea de drept a Energoalians³⁰. Autorizarea unui împrumut, în valoare de 34 mil. MDL, de la Autoritatea Aeronautică Civilă către MoldATSA, amână soluționarea durabilă a problemei care pune în pericol menținerea în condiții de siguranță a serviciului de dirijare a traficului aerian în Moldova. Restructurarea întreprinderii, eficientizarea administrației interne, introducerea unor principii de transparență și practici anti-corupție³¹ în cadrul MoldATSA sunt imperative pentru a evita falimentarea întreprinderii de stat și efectelor negative conexe.
- Situație problematică în domeniul transportului naval: starea învechită a mijloacelor plutitoare, nivelul redus de navigabilitate a râurilor Nistru și Prut ca urmare a înnămolirii lor și neefectuării lucrărilor de menținere a adâncimilor garantate pentru efectuarea în siguranță a navigației.
- Dificultăți în sectorul feroviar ca urmare a reformării tergiversate a CFM, subfinanțarea sectorului, dar și uzura infrastructurii feroviare.

Societatea informațională

Din totalul de acțiuni preconizate pentru perioada monitorizată (29): realizate – 4, în proces de realizare – 8, realizate parțial – 11, nerealizate – 6.

Progrese:

- Aprobarea de către executiv a proiectului de lege privind accesul pe proprietăți și utilizarea partajată a infrastructurii asociate rețelelor publice de comunicații electronice (7 octombrie 2015), în contextul armonizării cu legislația europeană. Acesta prevede dezvoltarea rețelelor publice de comunicații electronice la nivel național, sporirea investițiilor în infrastructură și a concurenței între furnizorii de rețele și servicii de comunicații electronice.
- Expertizarea noului proiect de lege privind comunicațiile electronice în privința corespunderii acestuia cu legislația europeană de către o misiune de experți europeni, desfășurată în noiembrie 2015, prin intermediul programului UE de Asistență Tehnică și Schimb de Informație (TAIEX).
- Intrarea în vigoare a Programului național de securitate cibernetică (noiembrie 2015), a cărui obiectiv major este asigurarea securității cibernetice a țării și care reflectă cele mai bune practici internaționale, precum și procesul de armonizare cu legislația europeană. Programul include 7 domenii de intervenție: 1) procesarea sigură, stocarea și accesarea datelor; 2) securitatea și integritatea rețelelor și serviciilor de comunicații electronice; 3) capacități de prevenire și reacție de urgență (CERT); 4) prevenirea și combaterea criminalității informatice; 5) consolidarea capacităților de apărare cibernetică; 6) educația și informarea; 7) cooperarea și interacțiunea internațională.
- Intrarea în vigoare a noilor modificări la Codul Audiovizualului (septembrie 2015). Potrivit acestora, Consiliul Coordonator al Audiovizualului poate organiza concursuri în vederea eliberării licențelor de emisie pentru utilizarea multiplexelor digitale terestre.
- Prezentarea Ghidului privind parametrii semnalului televiziunii digitale terestre (STB) și ale modulelor de recepție digitală a televizoarelor recomandate spre utilizare pe teritoriul Moldovei, pe 12 octombrie 2015. Ghidul definește cerințele minime recomandate privind parametrii tehnici și de exploatare a convertoarelor STB și ale televizoarelor cu recepție în format digital. Acesta a fost elaborat în

³⁰ <https://www.rise.md/milioanele-din-traficul-aerian-sechestrate-la-bruxelles-3/>

³¹ <http://www.zdg.md/editia-print/investigatii/dezmatul-rudelor-de-la-moldatsa>

conformitate cu Planul de acțiuni privind implementarea Programului privind tranziția de la televiziunea analogică terestră la cea digitală terestră, preconizată până la finele lui 2017.

- Aderarea Moldovei la Alianța Better Than Cash (octombrie 2015), care face parte din Organizația Națiunilor Unite, prin care autoritățile moldovenești tind să reconfirmă obiectivul privind digitalizarea plăților pentru toate serviciile publice până în 2020.
- Lansarea Proiectului de Dezvoltare a Centrului de Excelență în domeniul Tehnologiilor Informaționale și Comunicațiilor "Tekwill", în valoare de 7 mil. USD, finanțat de USAID și Sida. Centrul dat va fi creat în cadrul Universității Tehnice a Moldovei și va constitui o platformă educațională inter-universitară. Proiectul prevede crearea condițiilor pentru asigurarea fluxului suficient de specialiști înalt calificați pentru industria TIC, precum și stimularea antreprenorialului și inovațiilor.
- Inaugurarea primului laborator digital din cadrul proiectului de susținere a educației digitale în Moldova, cu susținerea Fundației Orange. Proiectul dat este implementat în 3 colegii cu profil IT din țară: Colegiul de Informatică și Colegiul Politehnic din Chișinău și Colegiul Politehnic din Bălți, unde urmează să fie deschise laboratoare digitale, dotate cu infrastructura IT necesară și conexiune gratuită la internet de bandă largă și WiFi.
- Clasarea Moldovei pe locul 22 din 122 de țări în topul Global Open Data Index 2015 și pe locul 66 din 167 țări în clasamentul cu privire la monitorizarea evoluției societății informaționale la nivel mondial „Measuring the Information Society 2015”.

Restanțe și probleme:

- Menținerea unei concurențe reduse în sector din cauza influenței operatorului de stat „Moldtelecom”, care deține monopolul asupra infrastructurii de acces.
- Lipsa unor resurse financiare și umane suficiente în cadrul APL-urilor pentru implementarea soluțiilor TIC.
- Valorificarea insuficientă a conceptului de Open Contracting, precum și necesitatea accelerării implementării datelor deschise prin amplificarea seturilor de date publicate, dar și popularizarea acestora în rândul cetățenilor.

Ocuparea forței de muncă, politica socială și egalitatea de șanse

Din total acțiuni preconizate pentru perioada monitorizată: realizate – 7, realizate parțial – 1, în proces de realizare – 10, nerealizate – 4.

Progrese:

- Au fost elaborate două proiecte de lege pentru modificarea și completarea Codului muncii în vederea aducerii acestuia în concordanță cu două Directive ale UE. Una este Directiva 91/533/CEE din 14 octombrie 1991 privind obligația angajatorului de a informa lucrătorii asupra condițiilor aplicabile contractului sau raportului de muncă, alt fiind Directiva 1999/70/CE din 28 iunie 1999 privind acordul-cadru cu privire la munca pe durată determinată.
- Au fost elaborate două proiecte de hotărâre de Guvern pentru transpunerea în legislația națională prevederilor a două Directive ale UE. Anume, se vor transpune Directiva 90/270/CEE a Consiliului din 29 mai 1990 privind condițiile minime de securitate și sănătate pentru lucrul la calculator și Directiva 2002/44/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 25 iunie 2002 privind cerințele minime de securitate și sănătate referitoare la expunerea lucrătorilor la riscurile generate de agenții fizici (vibrații).
- A fost finalizat procesul de consultări sectoriale privind conformarea legislației naționale la prevederile Directivei 2006/54/CE privind punerea în aplicare a principiului egalității de șanse și a egalității de tratament între bărbați și femei în materie de încadrare în muncă și de muncă, precum și la prevederile

Directivei 2004/113/CE de aplicare a principiului egalității de tratament între femei și bărbați privind accesul la bunuri și servicii și furnizarea acestora. În urma consultărilor au fost elaborate proiecte de hotărâri a Guvernului, care urmează să fie adoptate în anul 2016.

Restanțe și probleme:

- În termenii planificați nu a fost finalizat studiul de evaluare a implementării Strategiei naționale privind politicile de ocupare a forței de muncă pe anii 2007-2015, precum și elaborarea noii Strategii de ocupare a forței de muncă. Ambele aceste documente sunt în proces de elaborare și vor fi finalizate doar în anul 2016.
- Nu a fost elaborat proiectul hotărârii de Guvern pentru aplicarea prevederilor Directivei 90/269/CEE a Consiliului din 29 mai 1990 privind cerințele minime de securitate și sănătate pentru manipularea manuală a încărcăturilor care prezintă riscuri pentru lucrători și, în special, de producere a unor afecțiuni dorsolombare.

Statistici

Din total acțiuni preconizate pentru perioada monitorizată: realizate – 5, realizate parțial – 1, în proces de realizare – 17, nerealizate – 5.

Progrese:

- Au fost elaborați și calculați un set de indicatori macroeconomici în prețurile medii ale anului precedent. Și anume, a fost calculat PIB-ul și componentele acestuia pentru 2014 în baza prețurilor medii din acel an.
- A fost creat registrul producătorilor agricoli pe baza datelor recensământului gospodăriilor agricole din anul 2011. Acest registru va servi ca bază pentru crearea eșantioanelor pentru cercetările statistice din acest sector.
- Biroul Național de Statistică (BNS) a început implementarea și publicarea cercetărilor statistice lunare și semestriale privind prețurile în sectorul energetic. De asemenea, au început să fie publicate și datele lunare privind stocurile, intrările și consumul de cărbune, produse petroliere, gaze naturale și energia electrică.
- A fost aprobat Regulamentul privind rapoartele statistice referitoare la transportul aerian de pasageri, mărfuri și poștă. Acest document transpune prevederile Regulamentului (CE) nr. 437/2003 al Parlamentului European și al Consiliului din 27 februarie 2003 cu același titlu.

Restanțe și probleme:

- Nu au fost finalizate procesele de instituționalizare a cursurilor de instruire profesională continuă în cadrul BNS. De asemenea, nu a fost finalizat procesul de includere a Consiliului Statistic în procesul de luare a deciziilor în cadrul BNS.
- Discuțiile cu EUROSTAT în privința procesului de armonizare sistemului național de statistică la Culegerea de cerințe statistice ale UE nu au demarat în perioada planificată.
- Legea cu privire la statistica oficială nu a fost modificată. Erau preconizate amendamente la aspectele ce țin de independența profesională a directorului general al BNS conform principiilor fundamentale ale statisticii oficiale, precum și a Codului Statistic European de Bune Practici.

Gestionarea finanțelor publice: politica bugetară, controlul intern, inspecția financiară și auditul extern

Din total acțiuni preconizate pentru perioada monitorizată: realizate – 4, realizate parțial – 0, în proces de realizare – 5, nerealizate – 1.

Progrese:

- Prin ordinul Ministerului Finanțelor nr. 189 din 05.11.2015 au fost aprobate noile standarde naționale de control intern în sectorul public. Revizuirea acestor standarde are scopul de a asigura îmbunătățirea în continuare a sistemului de control intern prin armonizarea la standardele și metodologiile internaționale și în conformitate cu cele mai bune practici ale UE.
- Ceea ce ține de colaborarea cu instituțiile și organele UE specializate în controlul, auditul și managementul fondurilor UE, a avut loc semnarea unui Aranjament Administrativ de cooperare dintre CNA și Oficiul European de Luptă Antifraudă (OLAF).

Restanțe și probleme:

- Procesul de instituționalizare a sistemului de dezvoltare a capacităților în domeniul managementului finanțelor publice nu a fost finalizat către finele TIII-2015, cum a fost planificat inițial. Astfel, urmează ca în anul 2016 să fie identificat și implementat un mecanism de instruire continuă a funcționarilor autorităților administrației publice centrale și autorităților administrației publice locale în domeniul menționat.

Fiscalitatea

Din total acțiuni preconizate pentru perioada monitorizată: realizate – 1, realizate parțial – 0, în proces de realizare – 0, nerealizate – 1.

Progrese:

- Elaborarea unui set de riscuri de conformare fiscală în baza datelor obținute de la Serviciul Vamal. Și anume, au fost elaborate caietul de sarcini al SIA "Managementul riscurilor de conformare", specificațiile tehnice destinate elaborării aplicației "Managementul riscurilor de conformare și planificare a acțiunilor conexe", precum și primit în exploatare serviciul web privind schimbul de informații cu Serviciul Vamal.

Restanțe și probleme:

- Nu a fost finalizat în termenii preconizați procesul de elaborare și adoptare a Planului de dezvoltare a Serviciului Fiscal de Stat (SFS) pentru anii 2016-2020. Documentul respectiv trebuie să transpună cele mai bune practici internaționale și să asigure modernizarea în continuarea a SFS.

Serviciile financiare

Din total acțiuni preconizate pentru perioada monitorizată: realizate – 0, realizate parțial – 0, în proces de realizare – 8, nerealizate – 1.

Progrese:

- În cadrul proiectului Twinning "Consolidarea capacității BNM în domeniul reglementării și supravegherii bancare în contextul cerințelor UE" a avut loc evaluarea gradului de aliniere a legislației privind banca centrală la *acquis*-ul și cele mai bune practici ale UE.

- Banca Națională a Moldovei a inițiat elaborarea unui proiect de Acord de cooperare bilaterală cu Autoritatea de supraveghere a pieței financiare din Letonia.

Restanțe și probleme:

- Elaborarea și promovarea proiectului de lege privind modificarea Legii nr. 190-XVI din 26 iulie 2007 cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului.

Politica industrială și antreprenorială

Din total acțiuni preconizate pentru perioada monitorizată: realizate – 2, realizate parțial – 3, în proces de realizare – 18, nerealizate – 6.

Progrese:

- În cadrul Ministerului Economiei a fost elaborat proiectul legii cu privire la parcurile științifico-tehnologice d inovare (lege în redacție nouă). Pentru finalizarea legii respective este necesar de stabilit structura instituțională de administrare a domeniilor de cercetare-dezvoltare, inovare și transfer tehnologic, precum și prealabila aprobare a Codului cu privire la știință și inovare.

Restanțe și probleme:

- În pofida faptului că a fost elaborat, consultat public și finalizat în timp proiectul de lege pentru modificarea și completarea Legii nr. 451/2001 privind reglementarea prin licențiere a activității de întreprinzător, lipsa unui Guvern funcțional la finele anului a împiedicat aprobarea finală a acestui document. Scopul proiectului menționat este excluderea a 3 activități economice de la regimul reglementării prin licențiere - activitatea burselor de mărfuri, confecționarea și distrugerea ștampilelor, precum și activitatea de depozitare a cerealelor cu eliberarea certificatelor de depozit pentru cereale.
- Nu a fost finalizat procesul de elaborare și implementare a indicatorilor de performanță pentru autoritățile publice care reglementează activitatea de întreprinzător. De fapt, cu ajutorul proiectului Băncii Mondiale de Ameliorare a Competitivității II a fost finalizat raportul de elaborare a indicatorilor respectivi, implementarea acestuia fiind amânată pe anul 2016.
- Proiectul de lege cu privire la parcurile din industria tehnologiei informației a fost aprobat doar în prima lectură de către Parlament. Inițial era planificat că această lege să fie aprobată până la finele anului 2015 în ambele lecturi.

Cooperarea în sectorul energetic

Din total acțiuni preconizate pentru perioada monitorizată: realizate – 1, realizate parțial – 2, în proces de realizare – 7, nerealizate – 15.

Progrese:

- De către Guvern au fost adoptate Legea cu privire la energia electrică și Legea cu privire la gazele naturale. Ambele aceste legi sunt în redacție nouă, transpunând în legislația națională prevederile Pachetului III energetic. Și anume, în cazul Legii cu privire la energia electrică sunt transpuse prevederile Directivei 2009/72/CE privind normele comune pentru piața internă a energiei electrice, iar în cazul Legii cu privire la gazele naturale, prevederile Directivei 2009/73/CE privind normele comune pentru piața internă în sectorul gazelor naturale. Totodată, aceste legi nu au fost aprobate de către Parlament nici într-o lectură.

Restanțe și probleme:

- Nu a fost elaborat și adoptat Planul național de acțiuni în domeniul eficienței energetice 2016-2018.
- Proiectul de lege privind promovarea utilizării energiei din surse regenerabile, care transpune Directiva 2009/28/CE, a fost aprobat de către Parlament doar în prima lectură. De fapt, era planificat că către finele TIII-2015 legea respectivă să fie votată în ambele lecturi.
- Se întârzie cu transpunerea în legislația națională a unui set larg de directive și regulamente europene în domeniul energetic. Cumulativ sunt restanțe la 11 astfel de documente, majoritatea din acestea nefiind încă elaborate.

Mediul înconjurător

Din total acțiuni preconizate pentru perioada monitorizată: realizate – 5, realizate parțial – 2, în proces de realizare – 2, nerealizate – 3.

Progrese:

- Cadrul instituțional a sistemului de management și de protecție a aerului din Republica Moldova a fost analizat în studiul “Analiza lacunelor sistemului de evaluare și management a calității aerului în țările partenere”, care cuprinde și țara noastră. Acest studiu a fost publicat în cadrul proiectului regional „Guvernarea Calității Aerului în țările din Europa de Est”.
- A fost evaluat cadrul instituțional și legislativ care are tangență cu riscul de accidente majore cu substanțe periculoase. De asemenea, au fost identificate modalitățile de integrare a prevederilor Directivei 96/82/CE în legislația națională. Ca rezultat va fi elaborată o Lege specială privind controlul asupra riscului de accidente majore care implică substanțe periculoase.

Restanțe și probleme:

- Deși a fost elaborat în timp Regulamentul privind reducerea conținutului de sulf din anumiți combustibili lichizi, până la finele anului 2015 el nu a fost aprobat de către Guvern. Acest document urmează să transpună prevederile Directivei 1999/32/CE cu același titlu.
- Nu a fost aprobat Regulamentul cu privire la funcționarea sistemului informațional al resurselor de apă în Republica Moldova. Această tergiversare este cauzată de modificările esențiale a versiunii inițiale a acestui document și procesului de avizare repetată în toate instituțiile relevante.
- Se tergiversează procesul de revizuire a Codului subsolului. Un proiect de lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative, inclusiv și a Codului menționat, trebuia să fie aprobat și să transpună prevederile Directivei 2006/21/CE privind gestionarea deșeurilor din industriile extractive.

Dezvoltarea regională, cooperarea la nivel transfrontalier și regional

Din total acțiuni preconizate pentru perioada monitorizată: realizate – 1, realizate parțial – 0, în proces de realizare – 19, nerealizate – 0.

Progrese:

- Pe parcursul anului a avut loc procesul de definitivare a Strategiei Naționale de Dezvoltare Regională. Documentul respectiv este elaborat cu suportul Ministerului Dezvoltării și Infrastructurii al Poloniei și Agenția de Cooperare Internațională a Germaniei. Către finele anului Strategie este în procesul de consultări publice la nivel național, aprobare finală fiind planificată pentru anul 2016.

Restanțe și probleme:

- La acest capitol, din punct de vedere instituțional și legislativ nu s-au înregistrat restanțe majore.

Sănătatea publică

Din total acțiuni preconizate pentru perioada monitorizată: realizate – 7, realizate parțial – 0, în proces de realizare – 11, nerealizate – 3.

Progrese:

- Prin Ordinul Ministerului Sănătății nr. 976 din 17.12.2015 a fost aprobat Planul de acțiuni privind fortificarea și ajustarea sistemului de supraveghere a bolilor transmisibile la rețeaua europeană de supraveghere a bolilor transmisibile TESSY.
- Continuă implementarea proiectului TWINNING „Consolidarea Agenției de Transplant a Republicii Moldova și suport în armonizarea legislativă în domeniul calității și siguranței substanțelor de origine umană”. În cadrul asistenței de armonizare legislativă a acestui proiect au fost elaborate proiectul de hotărâre de Guvern „Privind modificarea și completarea hotărârii Guvernului nr.386 din 14 mai 2010 „Cu privire la instituirea Agenției de Transplant” și proiectul de Lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative (Legea nr.411 din 28 martie 1995; Legea nr.1585 din 27 februarie 1998; Legea nr.160 din 22 iulie 2011).
- Elaborarea proiectului de ordin cu privire la sistemul de supraveghere și control al bolilor transmisibile cu ajustarea listei de boli transmisibile și evenimente de sănătate publică luate sub supraveghere.

Restanțe și probleme:

- Nu a fost finalizat procesul de revizuire a cadrului normativ pentru prevenirea și evitarea conducerii mijloacelor de transport în stare de ebrietate sau după agravarea stării de sănătate. A fost elaborat doar proiectul hotărârii de Guvern pentru aprobarea Instrucțiunii privind modul de organizare și efectuare a Controlului treziei a fost transmis pentru examinare repetată Grupului de lucru al Comisiei de Stat pentru reglementarea activității de întreprinzător.
- Serviciul de consiliere și tratament pentru renunțare la fumat nu a fost instituit până la finele anului 2015, serviciul dat fiind la etapa de organizare.

Tratamentul Național și Accesul pe piață al mărfurilor (Comerțul cu mărfuri)

Din totalul de acțiuni preconizate pentru perioada monitorizată (1): realizată – 1.

Progrese:

- Intrarea în vigoare pentru Moldova a Convenției regionale cu privire la regulile de origine preferențiale pan-euro-mediteraneene (PEM), în septembrie 2015. Țările membre la Convenția PEM (42 de țări) aplică același set de reguli de origine în cadrul Convenției, fapt ce permite conferirea aceluiasi regim de origine preferențial tuturor mărfurilor obținute și/sau prelucrate îndeajuns pe teritoriul țărilor membre cu care acestea au încheiate Acorduri de Liber Schimb. În rezultat, Moldova poate cumula în comerțul cu bunuri originea cu țările UE, țările membre CEFTA, iar ulterior și cu Turcia îndată ce intră în vigoare Acordul de Liber Schimb cu aceasta.
- Elaborarea unui nou mecanism de achitare, încasare și de control al încasării plăților pentru poluarea mediului, aplicabil atât în cazul producătorilor autohtoni, cât și de pentru importatorii de mărfuri. În acest

sens, urmează să fie modificate Legea nr. 1540/1998 privind plata pentru poluare, Legea nr. 181/2014 privind finanțele publice și responsabilitatea bugetar-fiscală și Legea nr. 1515/1993 privind protecția mediului înconjurător.

- Implementarea DCFTA pe întreg teritoriul țării, inclusiv în regiunea transnistreană, anunțat de către autorități la finele lui decembrie 2015. Astfel, de la 1 ianuarie 2016, toți agenții economici din Moldova, inclusiv din regiunea transnistreană, vor beneficia în măsură egală de comerțul preferențial cu UE. Administrația de la Tiraspol urmează însă să implementeze o serie de măsuri, în perioada următoare, pentru a se conforma cerințelor europene, precum: eliminarea taxelor de import pentru mărfurile din UE, respectarea procedurilor pentru confirmarea originii produselor și a condițiilor sanitare și fitosanitare, dar și cooperarea cu autoritățile de la Chișinău pe dimensiunea vamală etc. Totodată, UE ar fi dispusă să contribuie cu asistență pentru a realiza măsurile de facilitare a comerțului cu UE în regiunea transnistreană. Primele evaluări ale procesului de implementare a DCFTA în regiunea transnistreană urmează să fie publicate peste 10 luni, după care anual.
- Evaluarea rezultatelor după 1 an de la implementarea provizorie a DCFTA în Moldova, care arată că volumul total al exporturilor Moldove a scăzut cu 14,8% (septembrie 2014 – august 2015 vs. septembrie 2013 – august 2014). Cu toate acestea, comerțul bilateral cu UE a fost cel mai stabil în privința exporturilor, diminuându-se doar cu 1,4%, în timp ce exportul către țările CSI și alți parteneri s-a redus semnificativ mai mult. Volumul exporturilor agroalimentare către UE a sporit cu 10,8%, ceea ce a compensat parțial reducerea drastică a exporturilor către alte destinații, în special către Rusia -73%. De asemenea, UE rămâne destinația principală pentru exporturile de produse industriale, aproximativ 68% dintre acestea fiind exportate către UE. Pe de altă parte, au scăzut importurile din UE cu 16,4%.³²
- Desfășurarea primei reuniuni a Comitetului de Asociere RM-UE (23 octombrie 2015), reunit în configurația Comerț, la care a fost discutată evoluția schimburilor comerciale cu partenerii europeni și valorificarea cotelor, armonizarea legislației naționale la acquis-ul comunitar în ceea ce privește dreptul de proprietate intelectuală, achiziții publice, comerțul cu servicii, infrastructura calității și supravegherea pieții, aspectele energetice legate de comerț etc.
- Lansarea proiectului „Asistență tehnică pentru implementarea ZLSAC în Republica Moldova”, finanțat de Comisia Europeană și implementat de compania de consultanță GFA Consulting Groupe din Germania. Proiectul va sprijini eforturile de elaborare și implementare a măsurilor de îmbunătățire specifice competitivității în contextul DCFTA, cum ar fi infrastructura calității, supravegherea pieței, dezvoltarea și diversificarea condițiilor și oportunităților pieței interne și externe.

Restanțe și probleme:

- Necorespunderea la criteriile de calitate și de siguranță alimentară a produselor de origine animalieră, fapt ce împiedică în continuare realizarea exportului lor pe piața UE (carne de pasăre, ouă-categoria B).
- Valorificarea insuficientă a contigentelor tarifare instituite în cadrul DCFTA și existența unui climat de afaceri neprietenos pentru atragerea investițiilor în sectoarele de export.

Reglementări tehnice, standardizare și infrastructura relevantă

Din totalul de acțiuni preconizate pentru perioada monitorizată (44): realizate – 12, realizate parțial – 10, nerealizate – 22.

Progrese:

³² Expert-Grup, ZLSAC între Moldova și UE după un an de implementare, 4 Decembrie 2015, <http://expert-grup.org/ro/biblioteca/item/1189-zslac-moldova-ue-1an&category=7>

- Transpunerea graduală a corpului de standarde europene. Până în prezent, în calitate de standarde europene au fost adoptate peste 10.000 standarde europene.
- Lansarea proiectului Twinning de asistență al UE "Suport pentru Centrul Național de Acreditare MOLDAC, pe 7 octombrie 2015. Acesta prevede suport pentru MOLDAC în vederea realizării recomandărilor Cooperării Europene pentru Acreditare (EA) în domeniul sistemului național de acreditare, fapt ce ar contribui la acceptarea ulterioară a instituției ca semnatară a Acordului Multilateral de Recunoaștere (EA MLA). Statutul de semnatar al Acordului Multilateral de Recunoaștere va duce la recunoașterea în UE a rapoartelor și certificatelor emise de organismele de evaluare a conformității acreditate de MOLDAC, astfel fiind eliminate unele bariere tehnice în calea comerțului cu UE.
- Acreditarea de către MOLDAC, pentru prima dată în domeniul etalonării, a laboratorului de etalonări din cadrul Î.S. „Centrul de Metrologie Aplicată și Certificare”, pe 28 octombrie 2015. E de menționat că la evaluarea laboratorului a participat un experti din cadrul Organismului Național de Acreditare din Slovacia (SNAS) și Organismul Național de Acreditare din Turcia (TURKAK). Această măsură se înscrie în acțiunile privind aderarea la Acordul EA MLA.

Restanțe și probleme:

- În contextul situației politice din țară, au fost constatate probleme legate de nefinalizarea procedurilor de amendare a legislației ce ține de infrastructura calității la nivel general (privind acreditarea și evaluarea conformității, metrologia, supravegherea pieții, siguranța generală a produselor), cât și la nivel sectorial (medicamente, sectorul farmaceutic, cosmetologie etc.).

Măsuri sanitare și fitosanitare (SPS)

Din totalul de acțiuni preconizate pentru perioada monitorizată (3): realizate – 2, nerealizate – 1.

Progrese:

- Inaugurarea noului sediu al Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor (ANSA), care va permite concentrarea resurselor umane ale instituției într-un singur sediu (decembrie 2015). Finanțarea pentru noul sediu ANSA a fost asigurată în cadrul componentei „Managementul Siguranței Alimentelor” al Proiectului Agricultură Competitivă în Moldova (MAC-P), implementat de către Bancă Mondială.
- Desfășurarea unei serii de seminare privind ”Sistemul integrat de management al siguranței alimentelor (GMP și HACCP) – aplicație pentru unitățile care produc produse din carne” în Bălți, Cahul și Chișinău, organizate de către ANSA, cu suportul MAC-P. Aceste seminare au avut loc în contextul pregătirilor autorităților pentru misiunea de evaluare a DG SANTE, preconizată pentru finele lunii ianuarie 2016.

Restanțe și probleme:

- Lipsesc măsuri de stimulare și susținere a agenților economici interesați să se conformeze cerințelor sanitare și fitosanitare de pe piața europeană.
- Lipsa de progres în vederea conformării producției de origine animală cu criteriile de siguranță alimentară de pe piața europeană, cu excepția ouălor (praf de ouă), mierii și a caviarului.
- Capacități instituționale și operaționale limitate ale ANSA cu privire la controlul siguranței produselor alimentare.
- Dotarea insuficientă a laboratoarelor responsabile de realizarea testărilor privind siguranța alimentară, dar și probleme legate de eficiența mecanismului de trasabilitate a animalelor.

Regimul vamal și facilitarea comerțului

Din totalul de acțiuni preconizate pentru perioada monitorizată (16): realizate – 10, realizate parțial – 2, nerealizate – 4.

Progrese:

- Semnarea Strategiei Serviciului Vamal în domeniul luptei cu contrabanda și vânzarea ilegală a produselor din tutun pentru perioada anilor 2015-2018 (octombrie 2015). Documentul a fost elaborat în colaborare cu EUBAM, coordonat cu reprezentanții marilor producători de produse de tutun și Oficiul European de Luptă Antifraudă (OLAF). Strategia inițiază procesul de consolidare a eforturilor de prevenire și combatere a traficului ilicit a produselor de tutun.
- Semnarea a două acorduri de cooperare transfrontalieră între Moldova și Ucraina (noiembrie 2015), care vor contribui la trecerea mai rapidă și ușoară a frontierei comune. Primul acord prevede stabilirea controlului comun la Punctul de Trecere a Frontierei (PTF) Pervomaisc-Kuciurgan, care va permite transportul bunurilor accizabile și non-accizabile pentru import, export și tranzit prin regiunea transnistreană. Al doilea acord prevede schimbul automat de date privind trecerea frontierei moldo-ucrainene. Semnarea acordurilor a fost facilitată de Misiunea EUBAM.
- Extinderea mandatului Misiunii EUBAM pentru încă 24 luni, printr-un acord semnat pe 24 noiembrie 2015 de către reprezentanții Republicii Moldova, Ucrainei și UE, care astfel au consolidat Memorandumul de Înțelegere privind Misiunea EUBAM. Anterior, în luna octombrie, Ambasadorul Harcourt Andrew Pretorius Tesoriere a fost desemnat în calitate de nou Șef al Misiunii EUBAM.
- Finalizarea proiectului „IMPEFO - îmbunătățirea cooperării transfrontaliere între Republica Moldova și România privind produsele petroliere și alimentare”, în cadrul căruia printre altele a fost construit și dotat tehnic primul și unicul Laborator Vamal din țară.
- Întrevederi moldo-române în domeniul vamal (decembrie 2015) la care a fost discutată necesitatea suplinderii subdiviziunilor Poliției de Frontieră a Moldovei și României, precum și a postului vamal Sculeni (Moldova) și a vămii Sculeni (România) în vederea fluidizării traficului în punctele de trecere a frontierei moldo-române.
- Sporirea numărului de declarații vamale electronice (pentru noiembrie 2015 - 63,55%). Totodată, se constată o creștere a ponderii culoarului verde de vămuire (liber de vamă) – 76,1%, urmat de culoarul galben (controlul documentelor) - 13,3% și respectiv culoarul de vămuire roșu (controlul documentelor și fizic al mărfii). De asemenea, vămuirea pe culoarul roșu este în descreștere atât la activitățile de import, cât și la cele de export față de anii precedenți (import: 2015 - 14%, 47% - 2010; export: 3% - 2015, 31% - 2010).
- Implementarea „culoarului albastru de vămuire”, care prevede acordarea liberului de vamă. Astfel, în perioada 1 august – 31 octombrie, au fost selectate și validate pe culoarul albastru circa 5500 declarații vamale, 25 % dintre acestea fiind supuse controlului ulterior. “Culoarul albastru” reprezintă o procedură simplificată de vămuire ce se aplică tranzacțiilor și agenților economici care nu prezintă risc sporit de fraudă și nu necesită efectuarea controlului fizic al mărfurilor.
- Lansarea procedurii de simplificare a certificării originii mărfurilor și eliberarea primului certificat de exportator aprobat, pe 1 octombrie 2015. Statutul de exportator aprobat, în condițiile respectării prevederilor Acordului de Asociere RM-UE, Acordului CEFTA și a Regulamentului cu privire la procedura de eliberare și retragere a certificatului de exportator aprobat, scutește de necesitatea de a obține certificate de origine a mărfurilor EUR.1.
- Prezentarea Ghidului privind deciziile tarifare prelabile (octombrie 2015) și a Ghidului privind procedura de solicitare și emitere a informației obligatorii privind originea mărfurilor (septembrie 2015), accesibile la fel în limba rusă și engleză. Acestea au fost elaborate de Serviciul Vamal, cu suportul USAID în cadrul

programului „Comerț, Investiții și Reglementarea Activității de Întreprinzător” (BRITE), destinat asigurării transparenței, previzibilității și uniformității procedurilor vamale. În aprilie 2015, a fost prezentat un alt Ghid privind utilizarea regimului de perfecționare activă, elaborat în cadrul aceluiași proiect.

Restanțe și probleme:

- Sporirea numărului de declarații vamale întocmite incorect de către brokerii vamali, care poate fi atenuată prin intensificarea colaborării celor din urmă cu reprezentanții Serviciului Vamal, inclusiv prin intermediul Consiliilor consultative.

Achiziții publice

Din totalul de acțiuni preconizate în perioada de monitorizare (8): realizate – 3, în proces de realizare – 1, realizate parțial – 1, nerealizate – 3.

Progrese:

- Elaborarea proiectului Regulamentului de organizare și funcționare a Agenției de Soluționare a Contestațiilor. Conform noii redacții a Legii privind achizițiile publice din 3 iulie 2015, care va intra în vigoare în mai 2016, Agenția de Soluționare a Contestațiilor este autoritatea administrativă, aflată în subordinea Ministerului Finanțelor, care soluționează contestațiile formulate în cadrul procedurilor de achiziție publică, având inclusiv dreptul de a anula achizițiile publice în cazul unor neconformități.
- Completarea listei autorităților contractante ce urmează să utilizeze Sistemul Informațional Automatizat “Registrul de Stat al Achizițiilor Publice” (SIA RSAP), prin Ordinul Ministerului Finanțelor din 15 septembrie 2015. Astfel, lista autorităților contractante a fost completată cu 35 de instituții, majoritatea dintre care sunt consiliile raionale din țară, inclusiv Primăria Bălți, Comitetul executiv al UTA Găgăuzia și Direcția generală Construcții și Infrastructură a UTA Găgăuzia. Acestea urmează să efectueze achizițiile publice de tip “Licitație publică” și “Cerere a ofertelor de prețuri” exclusiv prin intermediul SIA RSAP.

Restanțe și probleme:

- Insuficiența de resurse financiare disponibile pentru Agenția Achiziții Publice ca urmare a aplicării regimului de austeritate bugetară.

Drepturi de proprietate intelectuală

Din totalul de acțiuni preconizate pentru perioada monitorizată (34): realizate – 13, în proces de realizare – 13, realizate parțial – 2, nerealizate – 6.

Progrese:

- Aprobarea Planului de acțiuni privind implementarea Strategiei naționale în domeniul proprietății intelectuale până în anul 2020 pentru anii 2015-2017 (august 2015). Planul reprezintă cea de-a doua etapă din procesul de implementare a Strategiei naționale în domeniul proprietății intelectuale (PI). Acesta prevede acțiuni privind promovarea managementului proprietății intelectuale, asigurarea creșterii capacității de inovare a instituțiilor de cercetare, organizarea acțiunilor concertate anti-piraterie și anti-contrafacere etc.
- Intrarea în vigoare a Acordului dintre Guvernul Republicii Moldova și Organizația Europeană de Brevete privind validarea brevetelor europene. Astfel, Moldova devine cea de-a 42-a țară în care protecția prin brevet poate fi obținută simultan printr-o singură cerere de brevet european. Aceasta permite

solicitanților străini să-și valideze cererile de brevet european și brevetele europene în Moldova, cele din urmă beneficiind de aceleași drepturi și protecție legală ca și brevetele naționale moldovenești.

- Desfășurarea primei reuniuni a Subcomitetului UE-RM pentru Indicații Geografice, în cadrul Comitetului pentru Asocieri, pe 15 decembrie 2015, prezidată de către partea moldovenească, la care s-a discutat despre mecanismul de protecție a IG în UE, inclusiv despre acțiunile ex-officio întreprinse de instituțiile abilitate ale UE.
- Desfășurarea primei ședințe a Comisiei de mediere în domeniul Proprietății Intelectuale (septembrie 2015), creată cu scopul examinării și soluționării litigiilor din domeniul proprietății intelectuale, precum și a litigiilor din domeniul gestiunii colective a dreptului de autor și a drepturilor conexe.
- Omologarea Caietelor de sarcini cu „Indicație Geografică Protejată (IGP) Dulceață din petale de trandafir Călărași” și „IGP Rachie de caise de Nimoreni”, care cuprind caracteristicile produselor în cauză (dulceață din petale de trandafir, rachie de caise), metodele de producție etc. Acest lucru permite inițierea procedurii de înregistrare a produselor IGP la Agenția de Stat pentru Proprietatea Intelectuală (AGEPI), după care acestea sunt transmise gratuit spre protecție în UE.
- Organizarea de cursuri avansate de instruire pentru judecătorii Curții Supreme de Justiție cu privire la drepturile proprietății intelectuale (septembrie-noiembrie 2015), inclusiv drepturile de autor și drepturile conexe. Instruirile sunt desfășurate de către AGEPI și Institutul Național de Justiție. Acestea urmăresc scopul de a spori cunoștințele judecătorilor în materie de proprietate intelectuală, având vedere numărul sporit al cazurilor de judecată legate de protecția drepturilor de proprietate intelectuală.

Restanțe și probleme:

- Se menține un nivel redus de popularitate a titlurilor de protecție a produselor autohtone (IG, Denumire de Origine (DO) și a Specialități Tradiționale Garantate) în rândul producătorilor naționali. În prezent, sunt înregistrate doar două DO (Ciumai și Românești), trei IG pentru vinuri (Valul lui Traian, Codri, Ștefan Vodă) și o IG pentru rachie (Divin).
- Aplicarea slabă a legislației privind protecția proprietății intelectuale (PI), ceea ce afectează exercitarea și respectarea drepturilor de PI. Sursa problemei ține de nivelul scăzut de cunoștințe cu privire la specificul sistemului de PI în rândul judecătorilor, dar și de interesul redus față de exercitarea drepturilor de PI din partea titularilor de drept.

Dreptul de stabilire, comerțul cu servicii și comerțul electronic

Din total acțiuni preconizate pentru perioada monitorizată: realizate – 8, realizate parțial – 3, în proces de realizare – 9, nerealizate – 16.

Progrese:

- A fost adoptat proiectul de lege pentru modificarea și completarea Legii privind comerțul electronic. Modificarea legii respective a avut scop de a impune în magazinele din Internet informarea consumatorilor privind drepturile sale precum și indicarea telefonului de contact, precum și accesul direct la pagina electronică a Agenției pentru Protecția Consumatorilor.
- De către compania de consultanță internațională "Solving Efeso" a fost efectuat studiul de fezabilitate privind crearea și funcționarea Serviciului 112. De asemenea, a fost elaborat Regulamentul, structura, efectivul-limită și statele de personal al acestui Serviciu, precum și elaborat proiectul Regulamentului Comitetului interdepartamental pentru asigurarea interacțiunii dintre Serviciul unic 112 și serviciile specializate de urgență.

Restanțe și probleme:

- Nu a avut loc amendarea cadrului legal național: Codul civil, Legea nr. 180-XVI din 10 iulie 2008 cu privire la migrația de muncă, Legea nr. 200 din 16 iulie 2010 privind regimul străinilor în Republica Moldova și alte legi de profil.
- Legea poștei, aliniată la Directiva 97/67/CE privind normele comune pentru dezvoltarea pieței interne a serviciilor poștale ale Comunității și îmbunătățirea calității serviciilor, a fost aprobată de către Parlament doar în prima lectură. Astfel, intrarea în vigoare a acestei legi se amână pe anul 2016. Acest fapt a cauzat o reacție în lanț de neadoptare a regulilor privind prestarea serviciilor poștale, care pot fi aprobate doar după intrarea în vigoare a legii menționate.
- Există tergiversări în unui set de documente normative privind serviciul universal în domeniul comunicațiilor electronice. Astfel, nu au fost aprobate Programul național de implementare a acestui serviciu pentru anii 2014-2020, Regulamentul privind implementarea serviciului respectiv și metodologia de calculare a costului net al îndeplinirii obligațiilor de furnizare a Serviciului universal.
- În pofida faptului că a fost prezentat studiul de fezabilitate și elaborate un set de acte normative privind crearea Serviciului unic 112, acest nu a fost dat în exploatare până la finele anului 2015.

Plăți curente și circulația capitalului

Din total acțiuni preconizate pentru perioada monitorizată: realizate – 0, realizate parțial – 0, în proces de realizare – 2, nerealizate – 0.

Progrese:

- De către BNM a fost elaborat proiectul Mecanismului de informare a Uniunii Europene privind aplicarea măsurilor de salvagardare de către Republica Moldova.

Restanțe și probleme:

- La acest capitol nu s-au înregistrat restanțe majore.

Concurența

Din total acțiuni preconizate pentru perioada monitorizată: realizate – 1, realizate parțial – 0, în proces de realizare – 1, nerealizate – 1.

Progrese:

- A fost inițiat procesul de implementare a programului de instruire obligatorie a judecătorilor în dosare aferente concurenței și aplicării prevederilor Legii concurenței și Legii ajutorului de stat. Astfel, în anul 2015 Institutul Național al Justiției a organizat 2 seminare domeniile respective.

Restanțe și probleme:

- Către finele anului Consiliul Concurenței nu a identificat și publicat lista întreprinderilor investite cu drepturi exclusive, pentru a iniția procesul de monitorizare a acestora.

Aspecte energetice legate de comerț

Din total acțiuni preconizate pentru perioada monitorizată: realizate – 0, realizate parțial – 0, în proces de realizare – 0, nerealizate – 0.

Progrese:

- În urma modificării și aprobării de către Guvern a noului Plan de Acțiuni pentru implementarea Acordului de Asociere s-au modificat esențial și termenii de implementare a acțiunilor din acest capitol. Astfel, a fost exclusă perioada fixă de implementare a unor regulamente, ele fiind dependente de termenul de aprobare a Legii cu privire la gazele naturale și celei cu privire la energia electrică. Perioadele de adoptare pentru regulamentele respective fiind 3-9 luni după intrarea în vigoare a legilor menționate.

Restanțe și probleme:

- La acest capitol nu s-au înregistrat restanțe majore.